

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Disputatio IX. De voluntate Christi, ut hominis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

naturalem, sed etiam naturalem, quam poterat tunc habere; & cuius carentia nobis nec necessaria, nec utilis fuit. Atqui talis est scientia illa, de qua loquimur: nam 1. carentia ejus nec necessaria, nec utilis fuit ad redemptionem nostram. 2. Species in quibus consistit, nullam in corpore dispositionem prærequirerant. Ergo, &c.

Præterea, videtur negari non posse, quod anima Christi à primo instanti creationis suæ, se ipsam, substantias immateriales, substantias materiales, & accidentia intueri potuerit eo modo, quo naturaliter potest anima separata, ac beata. Atqui intuitio ejusmodi ad scientiam de qua agitur, pertinet. Ergo, &c.

Prob. 2. pars. Quia species, in quibus consistit hæc scientia, licet sit ordinis naturalis, sunt per se infusæ, adeoque nullam cum phantasmatis & sensu interno connexionem habent. Ergo Christus poterat uti hac scientia sine conversione ad phantasmata, seu absque eo quod sensus internus repræsentaret idem, vel aliquid affine ei, quod cognoscebat Christus per hanc scientiam.

Dices. Hæc scientia, quam naturalem dicimus, non differt à scientia, per se infusæ, de qua art. sup. A. neg. Nam scientia per se infusæ, de qua art. sup. actum est, est scientia ordinis supernaturalis, per quam res supernaturales & naturales modo supernaturali cognoscuntur, & est supra animæ humanæ, tam separata, quam conjunctæ conditionem, non solum ratione specierum, sed etiam ratione luminis. At scientia, de qua hic, est scientia ordinis naturalis, connaturalis animæ humanæ, & ad eam animæ humanæ lumen naturale sufficit, & species per se infusæ, in quibus consistit, sunt naturalis ordinis, quales animæ separatae juxta naturalem ejus conditionem infunduntur, quæque proinde planè diversæ sunt à speciebus alterius scientiæ, & eis planè inferiores.

PROPOSITIO III.

Christus, ut homo, habuit modo excellentissimam scientiam rerum omnium, quæ naturaliter acquiri potest componendo, & discurrendo.

Prob. Quia hæc scientia est perfectio maxima, & intellectui humano maximè connaturalis; cuius carentia nec necessaria, nec utilis fuit ad opus redemptionis. Ergo nulla ratio est, cur hæc scientia Christo, ut homini, denegetur. Sed queritur utrum Christo infusa fuerit à Deo à primo instanti conceptionis; an verò Christus illam successu temporis, componendo & discurrendo acquisiverit?

Responder S. Thomas hic q. 12. art. 2. in O. Christum scientiam illam successu temporis acquisivisse, per actionem intellectus agentis, seu per actionem intellectus, species intelligibiles, in quibus habitus scientiarum acquisitos S. Doctor cum schola Peripatetica constituit, extrahentis ex phantasmatis. Ratio S. Doctoris est, ne intellectus agens in Christo, otiosus & inutilis fuerit. Verba ejus sunt: *Quia inconveniens videtur, quod aliqua naturalis actio intelligibilis Christo deesset, cum extrahere species intelligibiles à phantasmatis, sit quadam naturalis actio hominis secundum intellectum agentem; conveniens videtur, hanc etiam actionem in Christo ponere; & ex hoc sequitur, quod in anima Christi aliquis habitus scientiæ fuerit, qui per hujusmodi abstractionem specierum potuerit augmentari; ex hoc scilicet, quod intellectus agens, post primas species intelligibiles abstractas à phantasmatis, poterat etiam alias & alias abstrahere.*

Sed hæc S. Doctoris ratio minimè nunc convincit; illa enim distinctio intellectus in possibilem & agentem, seu in receptivum & expressivum specierum intelligibilium, jam ferè obsoletur, & species illæ intelligibiles à phantasmatis abstractæ, in quibus philosophia vetus ponit habitus scientiarum acquisitos, jam facile rebus inutilibus accensetur; & juxta meliorem philosophandi rationem, habitus scientiarum acquisiti, videntur constituendi in ipsis phantasmatis, quæ vel sunt vestigia quædam cerebri impressa, vel consistunt in certa modificatione fibrarum cerebri.

Itaque cum melius fuisset Christo videatur, nunquam hac, de qua agitur, scientia caruisse, quam ea caruisse aliquo tempore, ut eam successu temporis propriis ac naturalibus viribus acquireret; omnino dicendum videtur, Christum scientias illas omnes, quæ acquisitæ dicuntur, à primo instanti conceptionis suæ, vel certè ante nativitatem accepisse, impressis ejus cerebro phantasmatis, in quibus scientiæ illæ consistunt.

Quod si quis objiciat hæc verba Luc. cap. 2. *Jesus proficiebat sapientia, & etate, & gratia apud Deum & homines*; responderi potest, 1. illa pertinere ad scientiam experimentalem, quam Christus successivè acquisivit, & de qua modò. 2. Responderi potest, id quod dicit ipse S. Thomas art. citato in O. *Duplex, inquit, est profectus scientiæ, unus quidem secundum essentiam, prout scilicet ipse habitus scientiæ augetur; alius autem secundum effectum; puta si aliquis secundum eundem & æqualem scientiæ habitum, primo minora aliis demonstraret, & postea majora & subtiliora. Hoc autem secundo modo manifestum est, quod Christus in scientia & gratia profecit, sicut & in etate: quia scilicet, secundum augmentum ætatis, opera majora faciebat, quæ scilicet majorem scientiam & gratiam demonstrabant.*

PROPOSITIO IV.

Christus, ut homo, non habuit à primo instanti conceptionis scientiam humanam experimentalem, sed eam successu temporis acquisivit.

Prob. Quia hæc scientia fundatur in experimento sensuum, Sed Christus, ut homo, multa sensibus successu temporis expertus est; nam successu temporis multa vidit, audivit, &c. quæ antea non viderat, non audiverat, &c. Ad quod pertinet illud Heb. c. 5. *Didicit ex iis, quæ passus est, obedientiam*; hoc est, proprio experimento didicit, quam arduum esset exercitium obedientiæ. Ergo, &c.

Præterea, scientia experimentalis est essentialiter cognitio rerum sensibus perceptarum, & quæ perceptarum, hoc est, rerum sensibus antea perceptarum simul & ipsius perceptionis præterita. Ergo consistit essentialiter in speciebus relictis ex perceptione sensuum præterita; adeoque sensuum perceptionem, antea factam, supponit essentialiter. Ergo Christus non potuit eam à primo instanti conceptionis habere, sed ad eam acquirendam Christo opus fuit successu temporis. Christus igitur in ea scientia successivè profecit, ac propterea dictum videtur Luc. cap. 2. *Jesus proficiebat sapientia; & etate, &c.*

DISPUTATIO IX.

De Voluntate Christi, ut hominis.

ARTICULUS I.

Utrum Christus, ut homo, habuerit actum volendi.

RESPONSIO.

IN Christo, præter actum volendi divinum, fuit etiam actus volendi humanus.

Est de fide, contra Monothelitas, & probatur 1. ex Scriptura. Nam Christus ait Matth. cap. 26. *Pater, si possibile est, transeat à me calix iste: verumtamen, non sicut ego volo, sed sicut tu.* Et Luc. cap. 22. *Non mea voluntas, sed tua fiat.* Et Joan. cap. 5. *Non quero voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me.* Quibus locis Christus duplicem asserit voluntatem, seu actum volendi: unum, quem vocat suum, quia est actus volendi humanus, ipsi proprius, utpote elicitus ab humanitate assumpta, quæ illius, non verò Patris, aut Spiritus sancti, natura est; & alterum, quem vocat actum volendi Patris, quia est actus volendi divinus, communis tribus personis, utpote virtualiter elicitus à natura divina, quæ trium personarum

naturum est natura. Unde actus ille volendi, est actus Patris, quamquam etiam duarum aliarum personarum, nempe Filii, & Spiritus sancti, actus sit.

Prob. 2. ex Patribus, qui ante exortam Monothelitismum haeresim scripserunt, & quorum testimonia longo ordine referuntur in secretario V. Concilii Lateranensis, sub Martino I. pro quibus omnibus hic nobis sufficiat Athanasius in sermone contra Apollinarium, ubi ad haec verba Christi, Pater, si possibile est &c. sic discurre: *Duas voluntates hic offendit, tam humanam, quod est carnis, quam divinam, quod est deitatis. Humana quidem, propter infirmitatem carnis, recusat passionem; divina autem ejus est promptissima.* Ambrosius serm. 2. ad Gratianum, ubi de Christo ait: *Suscepit ergo voluntatem meam, suscepit tristitiam meam.* Augustinus lib. de gratia novitatem ad Honoratum scripto. *Nec enim, inquit, Christus homo factus, sicut suspicantur Apollinaristae haeretici, aut rationalem animam non habuit, aut sensum, aut voluntatem, sed, &c.* Et Leo Magnus in secundo volumine, ad Leonem Imperatorem directo, ubi haec habet: *Secundum quidem formam servi non venit facere voluntatem suam, sed ejus qui misit eum, propriam dixit, quam temporaliter accepit de Virgine. Voluntatem autem ejus, qui misit eum, utique hanc offendit, quam sine tempore habuit cum Patre communem.*

Prob. 3. ex Patribus, qui post exortum Monothelitismum floruerunt, & pro quibus hic sufficiat Sophronius in epistola synodica, ad Sergium Constantinopolitanum scripta, in qua haec inter alia scribit de Christo: *Secundum quod Deus quidem est, idem ipse est, (operans) qua divina sunt; secundum quod homo, idem ipse est, (operans) qua humana sunt; se ipsum omnibus volens ostendere, quod Deus idem ipse & homo sit.*

S. Maximus Martyr in disputatione cum Pyrrho, ubi Pyrrho sic interroganti: *Quid igitur, qui unam Christi voluntatem esse sentit, videtur tibi a christiana doctrina traduci?* respondet in hunc modum: *Maxime. Quid enim magis impium, quam dicere, eundem una & eadem voluntate ante incarnationem quidem omnia ex nihilo fecisse, continere, & procurare, ac salubriter dirigere; post incarnationem vero cibum & potationem appetere, loca locis mutare, &c.*

Et S. Damascenus lib. 3. orthodoxae fidei cap. 13. *Eundem porro, inquit, Deum Dominum nostrum Jesum Christum, & perfectum Deum, & perfectum hominem consistentes eundem & omnia habere, quae Pater habet ... quin habere etiam eum, ut duabus naturis consentaneum est, duplices naturarum duarum naturales proprietates, hoc est, duas voluntates naturales, divinam nimirum & humanam; duas naturales operationes, divinam & humanam, &c.*

Prob. 4. autoritate Conciliorum, ex quibus, cum multa sint, pauca breviter gratia seligimus, nempe Concilium Lateranense sub Martino I. sic definiens can. 10. *Si quis secundum sanctos Patrem non confiteatur propriam & secundum veritatem duas unius ejusdemque Christi Dei nostri voluntates, coherentem unitas, divinam & humanam ... condemnatus sit.* Concilium Mediolanense sub Mansueti episcopo, in epistola synodica ad Constantinum Imperatorem scripta, in qua Synodi Patres sic loquuntur: *Duas naturales voluntates, & duas naturales operationes habere, utpote perfectum Deum, & perfectum hominem, unum eundemque ipsum Dominum nostrum Jesum Christum, pietatis nos regula perstruit.*

Concilium Romanum centum viginti quinque Episcoporum, sub Agathone papa, in synodica epistola, directam ad Constantinum Imperatorem, in quadam Episcopi: *Sicut duas naturas, sive substantias, id est deitatem & humanitatem, inconfuse, indivise, incommutabiliter eum (Christum) habere veraciter confitemur: ita quoque & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes habere, utpote perfectum Deum, & perfectum hominem, unum eundemque ipsum Dominum Jesum Christum, pietatis nos regula instruit: quia hoc nos apostolica atque evangelica traditio, sanctorumque Patrum magisterium, quos sancta apostolica atque catholica Ecclesia, & venerabiles synodi suscipiunt, instituisse monstratur.*

Et Concilium Constantinopolitanum III. generale, actione 18. in definitione fidei sic loquens: *Duas naturales voluntates in eo, & duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inseparabiliter, inconfuse, secundum sanctorum Patrum doctrinam adeoque predicamus, & duas naturales voluntates, non contrarias, absque, juxta quod impii asseruerunt haeretici, sed sequentem ejus humanam voluntatem, & non resistentem, vel reluctantem, sed potius & subiectam divinae ejus atque omnipotentii voluntati.*

Prob. denique 5. autoritate Summorum Pontificum, nempe Martini I. in epistola encyclica, ad fideles omnes directam, in qua sic loquitur: *Pari numero unitis substantialiter ei naturis, ejusdem voluntates & operationes sapere nobis tradiderunt (Patres) hoc est, increatam & creatam, divinam & humanam, & coherentem unitas.* Agathonis in privata sua ad Constantinum Imperatorem epistola, in qua Romanae Ecclesiae doctrinam exponens, sic ait: *Duas dicimus eundem Dominum nostrum Jesum Christum, sicut naturas, ita & naturales in se voluntates & operationes habere, divinam scilicet & humanam: divinam quidem voluntatem, & operationem habere ex aeterno, cum coessentiali Patre communem; & humanam, temporaliter ex nobis cum nostra natura susceptam.* Haec est apostolica, atque evangelica traditio, quam tenet spiritalis vestri felicissimi Imperii Mater Apostolica Christi Ecclesia.

Leonis II. in epistola ad Constantinum Imperatorem scripta, in qua acta sextae Synodi confirmat, & approbat, eamque laudat, quod duas naturales voluntates, duasque naturales operationes Christum habere veraciter praedicaverit. Et Eugenii IV. in decreto, in quo haec habet: *Duas naturales voluntates, & operationes confitemur, ad salutem humanam convenienter in (Christo) concurrentes.*

RESPONSIO II.

In Christo, praeter facultatem volendi divinam, fuit etiam facultas volendi humana.

Est etiam, secundum non paucos, contra Monothelitas: non enim pauci volunt, hosce haereticos non solum actum volendi humanum, sed etiam humanam volendi facultatem, seu potentiam, Christo denegasse, nullamque aliam facultatem volendi, sicut & nullum aliud volendi actum in eo agnovisse, praeter actum, & facultatem volendi naturae divinae.

Haec autem responsio, quae est de fide, sequitur evidenter ex praecedenti, & adhuc probatur breviter: quia Patres unanimi consensu docent, Verbum assumptisse perfectiones omnes naturales humanitatis. Sed humana facultas volendi est humanitatis perfectio naturalis, & quidem magna. Item secundum Patres & Concilia, Verbum assumpsit animam intellectualem & rationalem. Sed anima rationalis est essentialiter volitiva, & appetitiva. Item ex Patribus & Conciliis, integra natura humana est in Christo. Sed humana facultas volendi ad naturam humanam integritatem pertinet. Item, juxta Patres & Concilia, Christus est perfectus homo, & nobis per omnia similis absque peccato: sed ad hoc utrumque requiritur, ut sicut nos habemus, ipse quoque habeat facultatem volendi humanam.

Denique Verbum, incarnando se, id totum assumpsit, quod sanandum fuit. Atqui quod in homine lapsio praecipue sanandum fuit, est volendi facultas, cum facultate intelligendi: illa enim utraque facultas peccato primi parentis gravissime vulnerata est; cum ex eo ignorantia in intellectum, & in voluntatem infirmitas profluxerit. Ergo, &c.

Sic argumentantur Patres, inter alios Damascenus lib. 3. orthodoxae fidei cap. 18. *Quidnam, inquit, ex humanitate ab eo assumpta utilitatis in nos rediit, si ei quod primum vitium contraxit, salus allata non*

non est, nec id actum, ut per divinitatis conjunctionem innovaretur, ac robur contraheret? Neque enim quod non assumptum est, morbo levatum est. Quocirca totum hominem assumpsit, & quod in eo praestantissimum erat, & in morbum incidit, ut toti salutem asserret.

Sic autem discurrens S. Doctor pro mente humana seu pro facultate intelligendi: sed quod dicit pro humana intelligendi facultate, manifestè valet pro humana facultate volendi. Nam si ad hoc ut humana mens sanaretur à Verbo, necesse fuit, ut à Verbo assumeretur; similiter ut voluntas à Verbo sanaretur, necesse fuit, ut assumeretur à Verbo: & sicut mens non assumpta, morbo levata non esset, ita & voluntas non assumpta, &c. Quamobrem Damascenus appositè dicit: *Totum hominem assumpsit, ut toti salutem asserret.*

Quaerens 1. utrum voluntas humana Christi habuerit actus?

R. affirmativè. Nam 1. habuit actus liberos & necessarios; necessarios quidem, ut amorem beatificum; & liberos, ut acceptionem mortis. 2. Habuit actus virtutum omnium, quæ beatitudinis, & hypostaticæ unionis perfectioni non repugnant: non enim virtutes omnes illas habuit frustra, nec actus illarum proprios exercuisse negari potest. 3. Habuit voluntatem, ut vocant, simplicem, intentionem, electionem, usum, & fruitionem: nam perfectissimè propter finem operata est, amando illum, illum intendendo, media ad illum consequendum idonea eligendo, & electa exequendo, atque illo obtento fruendo. 4. Habuit actus amoris, odii, desiderii, spei, & audaciæ; nam Christus, ut homo, dilexit Deum, & proximum, odio habuit peccatum; desideravit redemptionem nostram; speravit gloriam corporis sui, & nominis sui exaltationem; & generosè aggressus est pericula, ad bonum obtinendum.

5. Habuit affectus iræ, timoris, & tristitiæ, ut jam probatum est. 6. Habuit actus efficaces, per quos virtutum omnium opera exercuit, & divinæ voluntati obsecutus est semper. 7. Habuit etiam actus inefficaces, ut patet ex illo Matth. cap. 26. *Pater, si possibile est, &c.* Hi porro actus, qui in nobis plurimèque necessarii sunt propter motionem appetitus materialis rationis advertentiam prævenientis, & rapientis voluntatem, antequam agere possit liberè, fuerunt omnes & semper in Christo liberrimi, quia nimirum in eo appetitus materialis in officio ita continebatur, ut nec rationem prævenire, aut perturbare, nec voluntatem rapere posset.

Quaerens 2. utrum voluntas humana Christi aliquos habuerit actus, contrarios actibus divinæ voluntatis?

R. negativè, cum sexta Synodo generali in definitione fidei verbis supra relatis. Præterea, si voluntas humana Christi actum aliquem habuit actui voluntatis divinæ contrarium, actus ille vel fuit efficax, vel inefficax. Neutrum dici potest. Non primum: nam voluntas humana Christi semper voluit efficaciter, quidquid Deus voluit eam velle, & quatenus voluit, ut manifestè significat Christus ipse, cum ait Joan. cap. 4. *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me, & perficiam opus ejus.* Et cap. 8. *Quæ placita sunt ei, facio semper.*

Non etiam secundum: nam si voluntas humana Christi habuit actum inefficacem, actui voluntatis divinæ contrarium, maximè actum illum vitandi mortem, quem Christus habuit, cum dixit: *Pater, si possibile est, &c.* Atqui actus ille contrarius non fuit actui voluntatis divinæ: nam 1. Deus volebat, ut Christus haberet actum illum; & voluntas humana Christi, ut obtemperaret voluntati divinæ, in actum illum liberè erupit. 2. Actus ille vitandi mortem non repugnabat actui, quo Deus volebat efficaciter, ut Christus moreretur: cum enim nec impediret nec retractaret actum, quo, Christus ut homo morti volebat efficaciter, mortem Christi, quam volebat Deus, nec impediēbat, nec retardabat.

Quaerens 3. utrum humana Christi voluntas semper fuerit impleta?

R. 1. Omnis voluntas humana, qua Christus omnino absolute ac efficaciter, & abique omni restrictione voluit aliquid, fuit semper impleta: Christus enim nunquam voluit omnino absolute & efficaciter, nisi ea, quæ perficere potuit, quia nunquam nisi prudentissimè & honestissimè voluit. 2. Non omnis voluntas humana Christi, etiam ea, qua voluit aliquid absolute & efficaciter, sed non omnino, & cum aliqua restrictione, putà quia tantum voluit illud, quantum per vires naturales & humana media perfici poterat, impleta fuit: talis est v.g. voluntas, qua aliquando voluit latere, & tamen latere non potuit.

ARTICULUS II.

Utrum voluntas humana Christi peccare potuerit.

RESPONSIO.

Voluntas humana Christi nequidem de potentia absoluta peccare potuit.

Prob. & primò quidem, quòd Christus, ut homo, nulli peccato obnoxius fuerit, magno consensu docent Patres, pro quibus omnibus hic erunt Dionysius Alexandrinus in epistola adversus Paulum Samosatensem scripta, in qua hæc leguntur: Nisi fuisset Christus idem, qui erat Deus Verbum, non poterat esse alienus à potestate peccandi: nemo enim est, qui peccare non possit, nisi unus Christus, sicut & Pater Christi, & Spiritus sanctus.

Athanasius in lib. de salutari adventu Jesu Christi, ubi Apollinaristis sic objicientibus: *Si omnia assumpsit (Deus Verbum) omnino quoque mentem, cogitandique vim humanam assumpsit: atqui impossibile est, in humanis cogitationibus peccatum non versari: quomodo igitur Christus absque peccato erit?* S. Doctor respondens, hoc inter alia habet: *Si in peccatrice (quantum est ex se) natura, impeccabilitas non apparuisset, quomodo peccatum in carne damnari potuisset, neque carne prævaricationem habente, neque divinitate peccatum sciente. Quibus verbis Christo, ut homini, impeccabilitatem attribuit, sine qua diaboli opera dissolvere, & homines à peccati servitute liberare nequivisset.*

Ambrosius in libro de incarnationis dominicæ sacramento, ubi eandem Apollinaristarum objectionem dissolvens, ait: *Quæro igitur, qua ratione animam putent quidam à Domino Jesu non esse suscepam? An quia metus est, ne sensu Christus laboraret humano? ... Tantum abest, ut Christum (Apollolus) putaverit, lege carnis in peccati vincula fuisse deducendum, ut ipse in actu positus fragilitatis humana, per Christum sibi subveniri posse crediderit ... Qui ergo alios à carnis lubrico vindicabat, nunquid formidare poterat, ne etiam ipse dominatu quodam carnis istius vinceretur? ... Quomodo lubricum poterat timere peccati, qui peccatum remissurus advenerat?*

Augustinus in libro de prædestinatione Sanctorum cap. 15. *Nunquid, inquit, metuendum fuit, ne accedente aetate, homo ille (Christus) libero peccaret arbitrio? An idè in illo non libera voluntas erat, ac non tanto magis erat, quanto magis peccato servire non poterat? Nempe ista omnia (ex quibus est peccandi impotentia) singulariter admiranda, & alia, si qua ejus propria verissimè dici possunt, singulariter in illo accepit humana, hoc est, nostra natura, nullis suis præcedentibus meritis.*

Et Cyrillus Alexandrinus in libro adversus Antropomorphitas cap. 26. ubi ait: *Stolidi verò ac dementes prorsus sunt, qui ipsum etiam Christum nescio quo pacto peccare posse affirmant, eam ob causam, quod in eadem, atque nos, specie fuerit versatus, quodque, forma servi accepta, cum hominibus in terra egerit.* Et libro de recta in Christum fide, Theodosio Imperatore nuncupato, sic loquitur: *Quem admodum caro,*

caro, posteaquam Verbi, omnia vivificantis, caro effecta est, mortis & corruptionis imperio superior evasit: sic anima, posteaquam illius effecta est, qui peccatum non novit, è vestigio statum firmum, ac in omnibus bonis stabilem, peccatoque, quod olim tyrannidem exercebat, multis partibus potiore nata est.

2. Quòd Christus, ut homo, nequidem de potentia absoluta potuerit peccare, probatur 1. sic. Si humanitas Christi præceptum aliquod divinum transgressa esset, humanitas fuisset tantum principium quo, ipsum verò Verbum fuisset principium quod transgressionis: sicut cum humanitas Christi exercebat actus meritorios, humanitas erat tantum principium quo, ipsum verò Verbum erat principium quod meriti: unde sicut humanitate Christi actus meritorios exercente, propriè ac strictè loquendo, non humanitas, sed Verbum per humanitatem merebatur: ita humanitate Christi præceptum aliquod divinum transgrediente, propriè loquendo, non humanitas, sed Verbum ipsum per humanitatem peccasset. Item sicut humanitate actus meritorios exercente, meritum verè ac propriè imputabatur Verbo, actio meritoria humanitatis erat verè ac propriè actio meritoria Verbi, & Verbum verè ac propriè merebatur, atque simpliciter dicebatur mereri: ita humanitate Christi divinum aliquod præceptum transgrediente, transgressio divinæ legis verè ac propriè imputata fuisset Verbo, actio peccaminosa humanitatis verè ac propriè fuisset actio peccaminosa Verbi, & Verbum verè ac propriè peccasset, atque simpliciter dici potuisset peccare.

Atqui quòd Verbum sit principium quod transgressionis alicujus, adeoque sit causa particularis alicujus transgressionis; quòd actio aliqua peccaminosa sit verè ac propriè actio peccaminosa Verbi; quòd Verbum verè ac propriè peccet; quòd simpliciter dici possit Verbum peccare; est aliquid positivè dedecens ipsum Verbum, & summæ illius sanctitati oppositum, ac injuriosum, adeoque est aliquid absolute repugnans. Ergo quòd humanitas Christi præceptum aliquod divinum transgressa fuerit, fuit aliquid absolute repugnans; adeoque ne de absoluta quidem potentia contingere potuit, ut peccaret humanitas Christi, quæ proinde rectè dicitur fuisse impeccabilis.

Dices. Potuit Verbum efficaciter velle, & facere, ut actiones humanitatis assumptæ ad illud non alio pertinerent titulo, quàm titulo causæ universalis, proindeque ne actiones peccaminosæ humanitatis assumptæ magis illi imputari posset, quàm peccata aliorum hominum. Ergo dici potest, re ipsa hoc efficaciter voluisse, & fecisse, adeoque rationem allatam inefficacem esse. *R. neg. ant.* Hoc ipso enim quòd Verbum humanitatem assumpsit, factum est inimpedibiliter suppositum illius, & consequenter principium quod, & causa particularis omnium ejus actionum: unde vel unio hypostatica absolute impossibilis est, quod est falsum, & hæreticum; vel inimpedibiliter ratione illius, tam peccatum quodlibet repugnavit humanitati assumptæ, quàm repugnavit Verbum sub quocumque respectu verè ac propriè peccare: hoc autem absolute repugnat. Ergo humanitati assumptæ peccatum quodlibet absolute repugnavit vi unionis hypostaticæ, vi cujus inimpedibiliter facta est verè ac propriè natura Verbi, atque ideo Verbum inimpedibiliter factum est verè ac propriè suppositum illius.

Dices iterum. Aliqua verè ac propriè conveniunt humanitati assumptæ, quæ tamen Verbo attribui non possunt: nam humanitas assumpta, est verè ac propriè creatura, & tamen Verbum nec dici potest, nec est creatura. Ergo etiam si humanitas assumpta peccasset, non tamen ideo dici potuisset Verbum peccare, nec re ipsa peccasset. *R. neg. ant.* Nam revera Verbum, quia homo, seu secundum humanitatem, verè ac propriè dici potest, & est creatura; quamquam non dicimus simpliciter, Verbum est creatura;

Simonnet Theol. Tom. II.

ne videamur hoc dicere in sensu Arianorum, qui asserbant Verbum secundum se, seu secundum divinitatem suam creaturam esse.

At inquit. Humanitas assumpta, est filia Dei adoptiva, nec tamen propterea Verbum dici potest, aut est Filius Dei adoptivus. Ergo, &c. *R. neg. ant.* Nam esse Filium Dei adoptivum, est denominatio personalis: unde cum humanitas assumpta non sit persona, nec est, nec potest esse filia Dei adoptiva.

At inquit. Humanitas assumpta, est Dei serva, & tamen Verbum nec dici potest, nec est servus Dei. *R. Verbum dici posse, & esse servum Dei eo sensu, quo humanitas assumpta, est Dei serva.* Humanitas aut assumpta non est propriè ac strictè, sed impropriè tantum & latè serva Dei, unde Verbum, quia homo, seu secundum humanitatem, dici potest, & est, non propriè ac strictè, sed impropriè & latè servus Dei, & hoc secundo sensu re ipsa servus Dei non semel appellatur in Scriptura. Sed de hoc aliàs.

Dices denique. Non est aliquid repugnans Verbo, quòd possit mori, & moriatur secundum humanitatem assumptam. Ergo nec est aliquid ipsi repugnans, quòd secundum eandem humanitatem assumptam possit peccare, & peccet. *R. neg. conseq.* Nam quòd Verbum verè ac propriè dicatur posse mori, & mori secundum humanitatem assumptam, non est aliquid ipsum positivè dedecens, nec oppositum sanctitati ejus, aut alteri attributo divino. At in estimatione prudenti Verbum positivè dedecet, & sanctitati ejus adversatur, quòd verè ac propriè dicatur posse peccare, & peccare etiam secundum naturam creaturam, ipsi unitam hypostaticè, adeoque simpliciter dici possit posse peccare, & peccare, quia quòd secundum naturam assumptam potest, hoc simpliciter potest.

2. Si humanitas Christi præceptum aliquod divinum transgressa esset, Verbum peccasset non solum secundum voluntatem humanam, sed etiam secundum divinam: ita ut in Christo fuissent duo peccata, unum voluntatis humanæ, & alterum divinæ. Atqui absolute implicat, ut Verbum peccet secundum voluntatem divinam. Ergo, &c. Minor constat. *Prob. seq. maj.* Quia quandiu unio hypostatica perseverat, tandiu voluntas divina tenetur humanam dirigere, & impedire ne peccet: ex duabus enim voluntatibus, in eodem supposito convenientibus, superior tenetur inferiorem regere, & ejus peccatum impedire, quantum potest; ita ut non impediendo, cum potest, ipsa etiam peccet secundum se. Ergo voluntate humana Christi peccante, peccasset etiam voluntas divina, quia peccatum voluntatis humanæ impedire potuisset, & tamen non impediisset, adeoque humanitate Christi præceptum aliquod transgrediente, Verbum peccasset, non solum secundum voluntatem humanam, sed etiam secundum divinam, & sic Verbum non solum peccasset ut homo, sed etiam ut Deus.

Dices. 1. Quando duæ naturæ in eodem supposito conveniunt, tunc tantum natura superior tenetur regere inferiorem, quando inferior propriam libertatem non habet. *R. hoc esse falsum:* ad hoc enim ut ex duabus naturis, una alteram regere teneatur, sufficit, quòd sit superior altera, & cum ea conveniat in eodem supposito: nam hoc ipso altera ei in operando subordinatur, tanquam aliquid, cujus regimen ad eam specialiter attinet: & suppositum, in quo duæ illæ naturæ conveniunt, tenetur inferiorem regere per superiorem.

Dices 2. Dus non tenetur impedire peccata hominum justorum: unde hominum justorum peccata nec imputantur, nec imputari possunt Deo. Ergo Verbum non tenebatur impedire peccata naturæ assumptæ, &c. *R. neg. conf.* Disparitas est, quia respectu hominum justorum, & aliorum, Deus est tantum causa universalis, quæ non ita tenetur causas particulares regere, ut earum defectus impedire teneatur: at respectu naturæ assumptæ Verbum habet se ut suppositum, ac proinde ut principium quod, & causa particu-

cularis omnium ejus actionum: unde omnes ejus actiones, ut specialiter suas, sibi proprias, curare & ordinare tenebatur, & eas non curando nec ordinando, peccasset.

Dices 3. Humanitate Christi peccante; Verbum non peccasset secundum se: sicut humanitate Christi actus meritorios exercente, Verbum non merebatur secundum se, & humanitate Christi moriente Verbum non moriebatur secundum se. *R.* Humanitate Christi actus meritorios exercente, Verbum non merebatur secundum se precise, sed secundum se simul & humanitatem suam: Christus enim merebatur ut homo Deus, ut homo exercens actus meritorios, & actus meritorios, quos exercebat ut homo, infinite dignificans ut Deus. Moriente humanitate Christi Verbum non moriebatur secundum se, quia non moriebatur secundum naturam divinam, sed solum secundum naturam assumptam: Humanitate Christi præceptum aliquod divinum transgrediente, Verbum peccasset non solum secundum naturam assumptam, sed etiam secundum se, quia non solum peccasset secundum voluntatem humanam, sed etiam secundum voluntatem divinam, quæ peccatum voluntatis humanæ, quod impedire tenebatur, non impedivisset.

Dices 4. In divinam voluntatem obligatio non cadit. Ergo nec tenetur, nec teneri potest ad regendam modo supra dicto voluntatem humanam, quamvis in eodem supposito cum ea convenientem. *Resp.* dist. ant. In divinam voluntatem non cadit obligatio strictè sumpta. *C.* ant. nam hæc obligatio oritur ex lege, & voluntas divina non habet superiorem, cuius lege ligari possit. Non cadit obligatio latè sumpta, orta scilicet ex ipsa natura voluntatis divinæ, quæ cum sit essentialiter recta, ab eo quod rectum & honestum est, deviare non potest. *N.* ant. Item non cadit obligatio latè sumpta, orta ex ipsa rerum exigentia & natura. *Neg.* iterum ant. & conseq. Itaque sicut Deus tenetur ad non mentiendum, vel, si vis, hoc sibi debet ut non mentiat, quia mentiri inhonestum est per se & intrinsecè: ita Verbum tenetur regere naturam sibi hypostaticè unitam, vel, si vis, hoc sibi debet, ut regat naturam sibi hypostaticè unitam, quia suppositum naturam suam non regere, per se & intrinsecè inhonestum est.

Dices 5. Voluntas divina tribus personis communis est, & Pater ac Spiritus sanctus non tenentur regere humanitatem Christi. Ergo nec ad id tenetur Verbum. *R.* neg. conseq. Nam voluntas divina sic tribus personis communis est, ut sit singularum propria, sicque quatenus est propria unius personæ, aliquam habere potest obligationem, quam non habeat, quatenus propria est personarum aliarum: quare voluntas divina, quatenus est in Verbo, non verò quatenus est in aliis duabus personis, tenetur regere humanitatem, à Verbo assumptam: unde si per impossibile, voluntas divina humanitatem hanc peccare permisisset, solum Verbum etiam secundum voluntatem divinam peccasset, quanquam peccati hujus à Verbo commissi turpitudine & infamia in æstimatione morali redundasset etiam in Patrem, & Spiritum sanctum, propter summam trium personarum in natura divina identitatem.

Prob. 3. Divinitas humanitati Christi hypostaticè unita summè sanctificat illam in ordine creato, seu in ordine sanctificationis participatæ: divinitas enim in hoc ordine non potest melius & perfectius participari, quam participatur ab humanitate Christi. Ergo divinitas, humanitati Christi tantam tribuit sanctitatem, quanta esse potest in ordine creato, seu in ordine sanctitatis participatæ. Ergo divinitas humanitati Christi tribuit totam sanctitatem, quæ in ordine creato seu in ordine sanctitatis participatæ ex conceptu suo non repugnat. Atqui ex conceptu suo non repugnat creatura ita per participationem sancta, ut etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam, omne peccatum, sive mortale, sive veniale, repugnet illi in sensu composito formæ sanctificantis. Ergo revera humanitas Christi repugnantiam hanc habet à divini-

tate sibi unita hypostaticè: adeoque stante unione illa, nequidem de potentia Dei absoluta contingere potuit ut peccaret. Ex his

Nota, 1. Humanitas Christi habet formaliter à divinitate repugnantiam cum omni peccato etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam; unde ipsa divinitas est formalis repugnantia humanitatis Christi cum omni peccato, &c.

2. Consequenter humanitas Christi habet formaliter à divinitate de potentia Dei etiam absoluta, infruabilem exigentiam, non solum auxiliorum, quibuscum bonum semper velleret, & ageret; sed etiam, quod adhuc melius erat, ac perfectius, physicæ prædeterminationis ad bonum, & negationis concursus omnis, necessarij ad potentiam completam & expeditam ad malè agendum: unde divinitas ipsa est in humanitate Christi non solum auxiliorum, quibuscum bonum, &c. sed etiam physicæ prædeterminationis ad bonum in genere, & negationis concursus omnis, &c. exigentia formalis, de potentia Dei etiam absoluta infruabilis.

3. Et ita humanitas Christi est formaliter, etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam, impeccabilis per divinitatem: unde divinitas ipsa est formalis, etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam, substantialis impeccabilis humanitatis Christi.

4. Hinc humanitas Christi habet impeccabilitatem longè superiorem impeccabilitate intrinseca beatorum, posita in visione & amore beatifico, & impeccabilitate extrinseca confirmatorum in gratia orta ex decreto, quo Deus illos à peccato præservare decrevit efficaciter.

5. Habet nihilominus humanitas Christi impeccabilitatem, impeccabilitate Dei longè inferiorem, quamvis sit impeccabilis per eandem formam, quæ Deus impeccabilis est, nempe per divinitatem. Ratio est, quia humanitas Christi non est impeccabilis divinitate per essentiam, sicut Deus est, sed tantum per participationem, eò quod divinitatem non habeat per identitatem, sicut Deus habet, sed solum per unionem contingentem, quippe quæ posset non esse: est tamen humanitas Christi intrinsecè ac substantialiter impeccabilis divinitate: quia divinitas non per aliquid creatum, sui imitativum, sed se ipsa humanitatem Christi, sibi intrinsecè ac substantialiter unitam, efficit impeccabilem. Sed ut hæc omnia melius intelligas,

Nota, 6. Divinitas, substantialiter unita humanitati Christi, respectu illius, habet se, seclusis imperfectionibus, ad modum formæ intrinsecæ, illam substantialiter sanctificantis, cuius formæ effectus formalis primarius est substantialis participatio esse divini: effectus verò formales secundarii sunt amabilitas summa in ordine creato, dignitas ad dona supernaturalia majora & majora in infinitum, dignitas ad gloriam, gloria qualibet finita majorem, denique repugnantia cum omni peccato, & absolute infruabilis exigentia prædeterminationis ad bonum, & negationis concursus omnis necessarij ad potentiam expeditam peccandi; quæ potentia Christo nec necessaria, nec utilis fuit ad opus redemptionis nostræ.

Dices. Humanitas Christi non potuit quidem peccare in sensu composito unionis hypostaticæ, at potuit in sensu diviso illius; ita ut primum esse peccati esset primum non esse unionis, & eodem instanti reali, quo peccasset, posterius natura desinisset unio propter peccatum, ut accidit in homine iusto peccante. Sed contra est. 1. Si ita est, humanitas Christi non magis fuit impeccabilis, quam quilibet homo iustus: nam homo iustus non potest peccare in sensu composito gratiæ habitualis, sed tantum in sensu diviso, eo scilicet modo, quo hic asseritur de humanitate Christi. Atqui quod Christus ut homo non magis fuerit impeccabilis, quam quilibet purus homo iustus, dici non potest sine manifesta absurditate. Ergo, &c.

Contra est 2. Quia si ita est, humanitas Christi re ipsa non fuit impeccabilis: nam non posse peccare;

peccare in sensu composito unionis, sed tantum in sensu diviso, ut hic intelligitur, nihil aliud est, quam non posse conjungere peccatum cum unione, seu cum peccato retinere unionem: sicut in quolibet homine iusto non posse peccare in sensu composito gratiae habitualis, sed tantum in sensu diviso, nihil aliud est, quam non posse conjungere peccatum cum gratia habituali, seu cum peccato retinere gratiam habitualement.

Contra est 3. Quia si ita est, unio hypostatice pendebat in conservari, ac proinde in esse ab actionibus humanitatis, & humanitas prius naturam operabatur, quam esset unita Verbo. Sed hoc est falsum: nam substantia quaelibet natura saltem prius subsistit in se, vel in alio, quam operetur. Ergo humanitas Christi prius saltem natura subsistebat in Verbo, quam operaretur. Ergo prius saltem natura, quam operaretur, unita erat Verbo. Ergo unio hypostatice prius saltem natura existeret, quam quaelibet operatio humanitatis, adeoque existeret independentem, & antecederet ad quamlibet operationem humanitatis.

ARTICULUS III.

Utrum voluntas humana Christi elicere potuerit actum minus perfectum, omisso perfectiori, sibi possibili.

RESPONSIO I.

Humanitas Christi potuit potentia saltem physica elicere actum minus perfectum, omisso perfectiori, sibi possibili.

Prob. breviter. Nam si Christus, ut homo non potuit potentia saltem physica, actum minus perfectum elicere, omisso perfectiori, sibi possibili, fuit antecederet ac physice determinatus intrinsece ad actum perfectiorem. Falsum conf. Ergo, &c. Seq. maj. per se patet. *Prob. min.* Nam si Christus fuit antecederet ac physice determinatus intrinsece ad actus perfectiores, eliciendo actus perfectiores, & in quibuslibet circumstantiis optimum semper eligendo, non fuit dignus laude, gratitudine, & premio, quod est falsum, & absurdum. Ergo, &c.

Dices 1. Quantumvis supponatur Christus fuisse antecederet ac physice determinatus intrinsece ad optimum, potuit tamen inter actus optimos eligere hunc vel illum, quorum neuter erat melior altero, sique unum elegit liberè, cum posset illum non eligere, sed alterum. Ergo unum eligendo prae altero, laude, gratitudine ac premio dignus fuit. Ergo Christus potuit cum antecederet ac physica ad optimum determinatione intrinseca, habere libertatem, ad laudem, gratitudinem & premium sufficientissimam. *R. neg.* utramque conf. Ratio negandi est, quia libertas eligendi hunc vel illum actum ex duobus plane similibus, vel aequalibus, est quidem libertas in genere physico; at non est libertas in genere moris, & qualis in prudenti estimatione requiritur ad laudem, gratitudinem & premium.

Dices 2. Atqui ad libertatem in genere moris non requiritur libertas inter inaequalia, sed libertas inter aequalia sufficit. Nego. *Probabis.* Deus non est active indifferens ad actus inaequales; omnes enim actus divinae voluntatis sunt infinite honesti; & tamen Deus operatur honestè ac laudabiliter in genere moris, determinando se ad hunc actum, potius quam ad alium aequè bonum ac perfectum, ad quem poterat se determinare. Ergo, &c. *R. neg.* conf. Ratio est, quia quidem indifferens ad actus inaequales, propter rationem datam; at est indifferens ad objecta inaequalia. Deus itaque operatur honestè & laudabiliter in genere moris, eligendo hoc objectum, quia licet non possit habere actum minus bonum, posset tamen eligere objectum minus bonum: unde actus ejus honestus est & laudabilis in genere moris, quia eligit objectum magis bonum, cum posset minus bonum eligere.

Nota. Ad honestatem & laudabilitatem in genere moris, requiritur, & sufficit inaequalitas in actibus, vel in objectis, ex quibus unum prae alio potest eligi: Unde ubi neque in actibus, neque in objectis reperitur inaequalitas, ibi nullum prorsus est fundamentum laudis, & imputabilitatis in genere moris.

Dices 3. Ipsa bonitas formalis actus, quo Deus eligit objectum aliquod, illi tribuitur, & imputatur ad laudem in genere moris. Ergo Deus honestè ac laudabiliter in genere moris operatur, praecise quia ponit actum bonum, quamvis hoc actu, vel alio aequè bono carere non possit. *R. neg.* conf. Ratio negandi est, quia bonitas ipsa actus, quo Deus eligit objectum aliquod, ideo illi ad laudem in genere moris tribuitur, quia objectum illud, quod per actum eligit, melius est objecto alio, quod posset eligere; vel, si vis, quod idem est, quia per actum, objectum melius minus bono anteponit liberè.

Dices 4. Actus quo Deus eligit objectum melius, cum posset eligere minus bonum, non est melior nec perfectior, quam actus alius, quo objectum minus bonum eligeret. Ergo gratis dicitur Deus operari honestè & laudabiliter in genere moris, ed quod eligit objectum melius, cum posset minus bonum eligere. *Probabis ant.* Quia omnes actus divinae voluntatis aequalem habent bonitatem ac perfectionem, cum omnes sint infinite boni ac perfecti.

R. neg. conf. Itaque quamvis actus, quo Deus eligit objectum melius, non sit melior ac perfectior actu alio, quo minus bonum eligeret, ut probatum est, habet tamen honestatem & laudabilitatem in genere moris, quam non haberet actus alius, quia majorem habet bonitatem objectivam, vi cuius haberet etiam majorem bonitatem formalem, si possibile esset. Unde per actum illum Deus rectè dicitur operari honestè ac laudabiliter, non solum in genere physico, sed etiam in genere moris: is enim rectè censetur operari honestè ac laudabiliter in genere moris, qui liberè eligit majorem bonitatem objectivam, atque ita majus ad laudem fundamentum ponit liberè, quantum est ex parte objecti, licet non ponat majus, quantum est ex parte actus; quia possibile non est, ed quod actus ejus omnes essentialiter habent aequalem bonitatem, ac perfectionem formalem in genere physico.

Dices 5. Si imputatur Deo ad laudem in genere moris, quod eligit objectum melius, quamvis actus quo eligit, non sit melior ac perfectior; debet quoque ei imputari ad vituperium aliquod, si eligit objectum minus bonum, quamvis actus non sit minus bonus. *R. neg.* seq. Nam si Deus esset aliquo modo vituperandus, ed quod eligeret objectum minus bonum, vel quia peccaret, vel quia saltem moraliter deficeret, bonum minus majori praefereendo. Neutrum dici potest. Non primum, ut per se clarum est. Non etiam secundum: nam ille moraliter deficere dicitur, qui voluntarie caret actu meliori ac perfectiori, quem posset habere. At Deus minus bonum eligendo, non sic careret actu aliquo meliori ac perfectiori, quem habere posset, eligendo scilicet bonum majus: actus enim quo Deus minus bonum eligit, tam bonus ac perfectus est in genere physico, quam bonus ac perfectus esset actus quo eligeret bonum majus; cum in genere physico sit infinite bonus ac perfectus.

At inquires. Actus, quo Deus eligeret minus bonum, non haberet honestatem ac laudabilitatem in genere moris, quam haberet actus, quo majus bonum eligeret. Ergo Deus eligendo minus bonum, voluntarie careret aliqua perfectione, quam habere posset eligendo bonum majus, adeoque deficeret moraliter, & sic aliquo modo vituperandus esset. *R. neg.* conf. Ratio est, quia honestas & laudabilitas in genere moris, quam haberet actus, quo Deus majus bonum eligeret, nullam perfectionem & bonitatem dicit supra bonitatem ac perfectionem in genere physico, quam haberet actus quo Deus eligeret minus bonum: unde ex eo quod actus aliquis divinae voluntatis

tatis non habet honestatem & laudabilitatem in genere moris, vel quia necessarius est, vel quia non tendit in majus bonum; non minus bonus ac perfectus est, nec minus voluntatem divinam perficit, ut patet ex amore quo Deus se ipsum diligit, cui nihil bonitatis ac perfectionis deest, ex eo quod, quia summe necessarius est, caret honestate & laudabilitate in genere moris.

Dices denique. Objecta omnia habent æqualem bonitatem respectu Dei. *R. neg.* Unum enim magis Deum decet, quam aliud, & unum majorem habet vim alliciendi amorem Dei, quam aliud: quamvis Deus pro arbitrio suo, & absque omni vituperabilitate, possit illud eligere, quod minorem habet decentiam, & minorem vim alliciendi amorem divinum. Porro cum Deus in operibus suis ad extra potuerit eligere longe minora iis, quæ re ipsa elegit, omnes actus liberi divinæ voluntatis non solum in genere physico, sed etiam in genere moris, infinite honesti sunt, ac laudabiles.

RESPONSIO II.

Christus, ut homo, potuit etiam potentia morali, elicere actum minus perfectum, omisso perfectione.

Prob. Nam si non potuit, maxime quia voluntas ejus humana fuit antecedenter, per visionem & amorem beatificum determinata & necessitata moraliter ad actum perfectiorem, & ad semper eligendum optimum. Sed hæc ratio est falsa: nam actus boni ac meritorii Christi viatoris, de quibus hic agitur, & quos Christus ex prævia cognitione scientiæ supernaturalis eliciebat, erant natura priores, quam actus Christi, ut comprehensoris; nempe visio & amor beatificus. Ergo erant à visione & amore beatifico planè independentes: quod enim est natura prius, non potest ullo modo dependere ab eo, quod est natura posterius. Ergo voluntas humana Christi nullo pacto per visionem & amorem beatificum determinari & necessitari poterat ad actus illos.

Antecedens, in quo est tora difficultas, descenditur à pluribus Doctoribus, tam veteribus, quam recentioribus, & sic probari potest. Quia Christus, ut homo, quandiu viator fuit, visionem & alios actus beatificos habuit non solum titulo debiti connaturalis propter unionem hypostaticam, & sanctitatem substantialem, sed etiam titulo præmii ac mercedis: ita ut visionem cum aliis actibus beatificis à primo instanti conceptionis acceperit, & sequentibus retinuerit propter actus bonos ac meritorios, quos ut viator singulis momentis exercebat: melius enim fuit, & gloriofius Christo, habere ex merito, quam sine merito, id quod ex merito habere potuit. Ergo actus boni ac meritorii Christi, ut viatoris, fuerunt natura priores visionem & amore beatifico: meritum enim saltem natura præcedit mercedem. Sed dato quod actus meritorii Christi ut viatoris, non fuerint natura priores actibus ejus, ut comprehensoris, sic

Adhuc arguuntur. Gratis dicitur voluntas humana Christi fuisse per visionem & amorem antecedenter determinata ac necessitata moraliter ad actum perfectiorem, & ad eligendum optimum. Ergo, &c. *Prob. ant.* Nam si voluntas humana Christi fuit per amorem beatificum sic determinata ac necessitata moraliter ad actum, &c. maxime, ut contendunt adversarii, propter difficultatem ad oppositum, ortam ex ipso amore beatifico, & tantam, ut non posset moraliter superari propter imbecillitatem potentiæ: sed hoc gratis asseritur. Ergo, &c.

Prob. min. Nam dato quod voluntas humana Christi propter amorem beatificum tale ad actum perfectiorem & ad optimum, pondus habuerit, cui moraliter non posset resistere potentia non confortata, quæ idcirco tantam ad actum imperfectiorem, & ad non optimum difficultatem passa sit, ut eam superare non posset moraliter; at potuit voluntas humana Christi à Deo confortari, & dico ita re ipsa confortatam esse contra amoris beatifici pondus, ut ei resistere moraliter posset, si veller; & hoc dico, quia

necessitas moralis in Christo ad actum perfectiorem & ad optimum, orta ex amore beatifico, qui necessarius fuit, videtur non parum obscurum fuisse actum Christi viatoris laudabilitati in genere moris.

Porro Deus voluntatem humanam Christi contra pondus amoris beatifici confortavit, non per pondus oppositum, seu per actum vitalem, quo voluntas humana Christi indeliberatè propenderet ad actum imperfectiorem, & ad non optimum, sed per concursum prævium, seu physicam præmotionem, qua voluntas humana Christi ita complebatur, & accingebatur ad eligendum vel non eligendum actum perfectiorem, ut moraliter posset illum eligere vel non eligere, illumque absque omni necessitate eligeret. Physica autem illa præmotio, activè sumpta, erat omnipotentia divina, se ipsa immediatè agens in voluntatem humanam Christi: sumpta verò passivè, erat ipsa voluntas humana Christi, tali modo se habens se ipsa formaliter vi actionis divinæ in ipsa, seu vi actionis divinæ in ipsam se ipsa formaliter sic completa, & accincta ad operandum.

At inquit. Deum non decebat, ut sic voluntatem humanam Christi compleret, ut ponderi amoris beatifici moraliter posset resistere. *R. neg.* Itaque Deum, & quidem maxime, decebat sic voluntatem humanam Christi complere per præviam actionem in illam, videlicet ut sic completa, posset se ipsa laudabiliter in genere moris ac meritorie determinare ad actus perfectiores, & ad optimum. Sed

Nota pro sequenti propositione. Duplex distingui potest vituperabilitas in genere moris. Prima est ea, quæ oritur ex actu malo, sive mortali, sive veniali. Qui enim peccat, sive mortaliter, sive venialiter tantum, proculdubio vituperabilis est. Secunda oritur ex carentia moralis perfectionis, quam quis potest habere; & tamen eam liberè non habet: nam qui liberè omittit actum perfectiorem, quem potest elicere, dignus est vituperio aliquo, illicque exprobrari potest, quod actum imperfectiorem eliciat, omisso perfectiori, quem posset elicere; præsertim si æquè facile elicere posset perfectiorem: quare cum omnis vituperabilitas in genere moris sit macula, vel fundetur in macula ejusdem generis, duplex distingui potest macula in genere moris; una scilicet, quæ consistit in actu malo, sive mortali, sive veniali; altera verò, quæ consistit in carentia perfectionis moralis, quam quis potest habere, & tamen liberè eam non habet. Hoc præsupposito, sit

RESPONSIO III.

Humanitas Christi sic poruit, etiam moraliter, actum minus perfectum elicere omisso perfectiori, ut tamen habuerit exigentiam absolutè infrustrabilem assentientis specialis, vi cuius semper & infallibiliter actum perfectiorem eliceret, omisso minus perfecto, & optimum eligeret.

Prob. 1. Quia, ut supra probatum est divinitas tenebatur regere humanitatem Christi. Ergo humanitas Christi non potuit incurtere vituperabilitatem aliquam, & maculam in genere moris, quin eandem incurreret divinitas. Sed humanitas Christi, non eligendo optimum, & actum eliciendo imperfectiorem, perfectiori omisso, incurrisset vituperabilitatem, & maculam aliquam in genere moris, ut patet ex notabili posito. Ergo eandem incurrisset divinitas. Atqui simpliciter repugnat divinitatem, vituperabilitatem & maculam aliquam in genere moris incurtere. Ergo simpliciter etiam repugnabat, humanitatem Christi non eligere optimum, & actum imperfectiorem, omisso perfectiori, elicere; repugnabat, inquam, propter regimen ipsi debitum à divinitate; adeoque vi hujus regiminis, sibi à divinitate debiti, humanitas Christi vel fuit antecedenter determinata intrinsecè ad actum perfectiorem, & ad optimum; quod dici non posse supra probatum est: vel habuit infrustrabiliter specialem assentientiam, vi cuius semper & infallibiliter eliceret actum perfectiorem, & optimum eligeret, Ergo revera, &c.

Prob.

Prob. 2. Sanctitas substantialis humanitatis Christi, ut patet ex supra dictis, summa fuit in ordine creato, seu in ordine sanctitatis participata. Ergo fuit impossibilis cum omni vituperabilitate & macula in genere moris; alioquin non fuit summa. Ergo fuit impossibilis cum omissione actus perfectioris, & electione non optimi. Ergo humanitas Christi propter sanctitatem suam substantialem, vel fuit physice prædeterminata ad actum perfectiorem, & ad optimum, quod est falsum; vel infirmiter habuit specialem assistentiam, vi cuius semper & infallibiliter, &c. Ergo revera specialem illam assistentiam habuit infirmiter.

Dices 1. Ex nobis, repugnabat simpliciter, humanitatem Christi elicere actum imperfectiorem, omisso perfectiori. Ergo neque moraliter, neque physice poterat actum imperfectiorem, perfectiori omisso, elicere. *R. dist. ant.* Repugnabat simpliciter humanitatem Christi elicere, &c. propter antecedentem aliquam determinationem intrinsecam ad ponendum actum perfectiorem, vel propter defectum alicujus prærequisiti ad ponendum actum illum, *N. ant.* Repugnabat humanitatem Christi elicere, &c. propter regimen ipsi debitum, & infirmiter specialem assistentiam exigentiam, quam habebat formaliter & immediate à sua sanctitate substantiali, *C. ant. & dist. conf.* Ergo actum imperfectiorem, perfectiori omisso, elicere non potuit potentia, quæ sibi relicta esset, aut etiam relinqui posset, *C. conseq.* Potentia, quæ nec sibi relicta esset, nec relinqui posset, quia infirmiter exigebat specialem assistentiam, vi cuius semper & infallibiliter actum perfectiorem, imperfectiori repudiato, eliceret, *N. conseq.*

Dices 2. Repugnantia illa, quam secundum nos habuit humanitas Christi ad actum imperfectiorem, fuit antecedens. Ergo vi illius, humanitas Christi fuit antecedenter determinata ad actum perfectiorem. *R. dist. ant.* Repugnantia illa, quem secundum nos, &c. fuit antecedens, & fundata in aliquo voluntati humane Christi intrinseco, quo modus illius operandi immutaretur, & ad unum ipsa applicaretur irresistibiliter, *N. ant.* Repugnantia illa, quem secundum nos, &c. fuit antecedens, & fundata in aliquo, intrinseco quidem voluntati humane Christi, nempe in divinitate humanitati Christi compositivè intrinseca, sed solum per se ipsam formaliter tribuente infirmiter specialem assistentiam exigentiam, & jus infirmiter ad auxilia planè infallibilia simul & repudiabilia, *C. ant. & N. conseq.*

Dices 3. Si humanitas Christi habuit repugnantiam illam, quam ei attribuimus, non habuit concursum divinum, paratum ad actum imperfectiorem: nam Deus non potuit velle concurrere ad actum implicantem. Ergo si humanitas Christi habuit repugnantiam illam, quam ei attribuimus, nequidem physicam, actum imperfectiorem elicendi potentiam habuit. *R. neg. ant. Ad probationem dist.* Deus non potuit velle concurrere ad actum, repugnantem ratione sui, aut ratione potentie, *C. Ad actum repugnantem præcisè ratione alicujus exigentis infirmiter omissionem ejus, & quidem liberam, meritoriam, & laudabilem in genere moris, N. Cum enim ad talem actus illius omissionem necessaria sit facultas completa & expedita ad ponendum, vel non ponendum actum illum, necesse est, ut Deus paratus sit ad actum illum concurrere, adeoque ut Deus possit vel- le ad actum illum concurrere.*

Ex dictis hæcenus intelligitur, Christum, ut hominem, non habuisse quidem indefectibilitatem physicam, quæ consistit in antecedenti & intrinseca determinatione ad actus perfectiores, & ad optimum, sed habuisse indefectibilitatem moralem, seu indefectibilitatem juris, quæ tamen hominem denominat simpliciter indefectibilem: qui enim jus habet infirmiter ad specialem assistentiam, vi cuius semper & infallibiliter elicit actum perfectiorem, & optimum eliger, rectè dicitur, & est simpliciter indefectibilis, etiam in sensu composito potentie mo-

ralis elicendi actum imperfectiorem, & eligendi non optimum: nam hæc potentia, cum jure infirmiter ad specialem assistentiam, &c. conjuncta, impeditur per jus illud, ne voluntatem denominet defectibilem.

At inquit. Quid est, voluntatem esse defectibilem in genere moris, seu voluntatem posse in genere moris deficere, nisi voluntatem posse actum imperfectiorem, perfectiori liberè omisso, elicere, & non optimum eligere posse? *R.* Voluntatem esse defectibilem in genere moris, seu voluntatem posse in genere moris deficere, est voluntatem posse elicere actum minus perfectum, omisso, &c. nec habere jus infirmiter ad specialem assistentiam, vi cuius, seu, quod idem est, jus infirmiter ad auxilia congrua, quibuscum semper & infallibiliter eliceret actum magis perfectum, repudiato minus perfecto, &c.

At inquit iterum. Si Christus, ut homo, non habuit indefectibilitatem physicam, sed moralem tantum, & juris, dici quoque potest, & debet, non impeccabilitatem physicam, sed moralem tantum & juris habuisse. Ergo perperam à nobis art. sup. Christo, ut homini, attributa est physica impeccabilitas. *R. neg. ant.* Ratio disparitatis est, quia cum impeccabilitate physica stat libertas in genere moris, & potentia exercendi actus meritorios ac laudabiles in genere moris: unde melius fuit Christo, ut homini, esse impeccabilem impeccabilitate physica, quam esse impeccabilem impeccabilitate morali & juris tantum: nam plus est, aliquem esse impeccabilem physica impeccabilitate, quam esse impeccabilem impeccabilitate tantum morali & juris.

E contra verò indefectibilitas physica libertatem in genere moris ab humana voluntate Christi exclusisset, nec cum tali indefectibilitate actus meritorios & laudabiles in genere moris exercere potuisset voluntas humana Christi: unde melius fuit Christo, ut homini, esse indefectibilem indefectibilitate morali & juris, quam esse indefectibilem physica indefectibilitate: nam Christus, ut homo, indefectibilitate morali & juris, fuit simpliciter indefectibilis, simulque potuit actus meritorios & laudabiles in genere moris exercere.

At inquit denique. Sanctitas substantialis Christi, ut hominis, secundum nos, impossibilis fuit cum potentia bene vel malè agendi. Ergo pariter impossibilis fuit cum potentia elicendi actum magis perfectum, vel minus perfectum. *R. neg. conf.* Itaque sanctitas substantialis Christi, ut hominis, impossibilis fuit cum potentia bene vel malè agendi: quia hæc potentia Christo, ut homini, necessaria non fuit ad exercendos actus meritorios & laudabiles in genere moris, & ita cum impotentia peccandi voluntas humana Christi sanctior ac perfectior fuit sine detrimento libertatis ad merendum requisitæ. Sanctitas substantialis Christi, ut hominis, impossibilis non fuit cum potentia etiam morali actum perfectiorem vel imperfectiorem elicendi, quia hæc potentia Christo, ut homini, ad exercendos actus meritorios & laudabiles in genere moris, necessaria fuit, atqui ita absque hac potentia habere non potuit libertatem in genere moris, quacum proculdubio impossibilis non fuit substantialis ejus sanctitas.

ARTICULUS IV.

Utrum Christus, ut homo, habuerit liberum arbitrium.

RESPONSIO.

Christus, ut homo, habuit liberum arbitrium, seu libertatem non solum à coactione, sed etiam à simplici necessitate.

Prob. 1. ex Scriptura. Nam dicitur Isaïæ cap. 7. *Butyrum & mel comeder, ut sciat reprobare malum, & eligere bonum:* quæ verba ad Messiam manifestè pertinent. Et ejusdem cap. 53. de eodem Messia dicitur: *Oblatus est, quia ipse voluit.* Denique Christus

stus ipse, Joan. cap. 10. sic ait: *Ego pono animam meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a me ipsa, &c.*

Prob. 2. ex Patribus, pro quibus omnibus hic sufficit Augustinus tract. 37. in Joan. ubi ad hæc verba, *Nemo apprehendit eum, quia nondum venerat hora ejus*, sic ait: *Audi, stulte, Nondum venerat hora ejus, non qua cogerebatur mori, sed qua dignaretur occidi. Et inferius: Quandiu voluit, inter homines vixit; quando voluit, à carne discessit. Hoc est potestatis, non necessitatis. Hanc ergo horam ille expectabat, non fatalem, sed opportunam, & voluntariam. . . . Quomodo sub tali necessitate positus erat, qui alio loco dixit: Potestatem habeo ponendi animam meam? &c.*

Et lib. de prædestinatione sanctorum cap. 15. ubi loquens de Christo, hæc habet: *Numquid metuendum fuit, ne accedente ætate, homo ille libero peccaret arbitrio? An ideo in illo non libera voluntas erat, ac non tanto magis erat, quanto magis peccato servire non poterat?*

Prob. 3. auctoritate S. Thomæ, sic loquentis q. 29. de veritate, art. 6. ad 1. *Licet anima Christi esset determinata ad unum secundum genus moris, scilicet ad bonum, non tamen erat determinata ad unum simpliciter: poterat enim hoc vel illud facere, & non facere. Et ideo libertas in eo remanebat, quæ requiritur ad merendum. Et hic q. 18. art. 4. ad 3. Voluntas Christi, licet sit determinata ad bonum, non tamen est determinata ad hoc, vel ad illud bonum. Et ideo pertinet ad Christum eligere per liberum arbitrium, confirmatum in bono, sicut ad beatos.*

Prob. 4. ratione. Quia libertas indifferentiæ essentialiter requiritur ad meritum. Sed Christus, ut homo, dum esset in via, meritus est. Ergo Christus, ut homo, indifferentiæ libertatem habuit, adeoque non solum à coactione, sed etiam à simplici necessitate circa plurimos actus suos immunis fuit. Minor est de fide. Major verò prob. breviter hic. 1. Ex S. Hieronymo, sic loquente lib. 2. contra Iovinianum: *Liberi arbitrii nos condidit Deus; nec ad virtutes, nec ad vitia necessitate trahimur: alioquin ubi necessitas est, nec damnatio, nec corona est.* 2. Auctoritate Innocentii, damnantis ut hæreticam hanc Janfenii propositionem: *Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ, non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.* Nam hæc verba, *In statu naturæ lapsæ, non sunt restrictiva, sed ampliativa*, perindeque est ac, si diceretur, *Etiā in statu naturæ lapsæ; ut patet ex eo, quod Summus Pontifex intendat damnare doctrinam Janfenii, asserentis libertatem indifferentiæ fuisse quidem in statu naturæ innocentis, ac non esse amplius in statu naturæ lapsæ.*

Obj. 1. S. Thomam in 3. dist. 18. q. unica art. 2. ad 5. ubi ait: *Vel dicendum, quod etiam si (Christus) esset determinatus ad unum numero, sicut ad diligendum Deum, quod non facere non potest; tamen ex hoc non amittit libertatem, aut rationem laudis sive meriti, quia in illud non coactè sed sponte tendit: & ita est actus sui dominus.* R. 1. S. Thomam responsioni illi eodem loco aliam hanc præmittere: *Liberum arbitrium Christi non erat determinatum ad unum secundum numerum, sed ad unum secundum genus, scilicet ad bonum, quia in malum non potest: sed tamen hoc potest facere & non facere: & hoc non excludit libertatem arbitrii, quia posse peccare, nec est libertas arbitrii, nec pars libertatis, &c.* Quam responsionem refert, & referendo approbat S. Doctor q. 29. de veritate a. 6. ad 1. & in tertia parte q. 18. a. 4. ad 3. quibus in locis eandem solvit difficultatem. Cum autem alterius responsionis, quæ nobis objicitur, neutro loco meminerit, hoc suo silentio eam revocasse, & improbare censendus est.

R. 2. S. Doctorem in illa responsione, quæ nobis objicitur, supponere quod Christus ita determinatus fuerit ad actum dilectionis Dei, ut tamen fuerit omnino liber libertate indifferentiæ quoad modum actus,

hoc est, ad hanc vel illam intensiorem actus; quod satis fuisse ad laudem & meritum, & ad hoc ut Christus in actum suum liberè tendere; & actus sui dominus esse censeretur, existimavit S. Doctor tunc, cum in tertium Sententiarum scribebat, nec immerito videtur existimasse: nam qui Deum intensissimè diligit, cum posset remissè tantum diligere, videtur omnino exercere actum meritorium & laudabilem in genere moris, quantumvis supponatur ad unum numero, nempe ad diligendum Deum, intrinsicè prædeterminatus esse: quamquam actus ejus magis meritorius ac laudabilior esset in genere moris, si omnino abstinere posset ab actu diligendi Deum.

Obj. 2. Christus habuit præscientiam certam actuum omnium à se ponendorum. Sed cum tali præscientia stare non potuit libertas indifferentiæ. Ergo, &c. R. neg. min. Nam Christus per hanc præscientiam actus suos futuros, & circumstantias omnes, quibuscum erant futuri, præcivit, quia re ipsa futuri, & cum talibus circumstantiis futuri erant: unde præscientia illa in Christo ratione posterior fuit actibus, & omnibus actuum circumstantiis, quarum fuit præscientia: quare Christi actus futuri, & omnes circumstantiæ quibuscum erant futuri, ab hac præscientia nullo modo dependere poterunt; proindeque per hanc præscientiam nullatenus immutari modus operandi voluntatis humanæ Christi, & actuum ejus libertas impediri potuit.

Dices 1. Qui scit, aliquid esse determinatè & absolute futurum tali tempore, tali loco, &c. non potest efficaciter velle oppositum. Ergo Christus, qui sciebat, actus suos determinatè & absolute futuros esse tali tempore, tali loco, &c. non poterat velle efficaciter illorum oppositum, adeoque circa illos liber non erat libertate indifferentiæ. R. dist. ant. Qui scit, aliquid, &c. si sciat illud ita futurum esse independentè à libertate sua, & ex mera determinatione aliena, C. ant. Si sciat, illud ita futurum esse ex sua libera determinatione, N. ant. talis enim scit, se posse velle efficaciter oppositum. Christus autem præciebat, actus suos determinatè & absolute futuros esse tali tempore, tali loco, dependentè à sua libera determinatione, adeoque sciebat, oppositum actuum suorum sibi possibile esse. Poterat igitur in sensu composito præscientiæ suæ, velle efficaciter oppositum actuum suorum.

Dices 2. Præscientia Christi pariebat in eo iudicium hoc: Quantumlibet coner in oppositum, hoc faciam, & non aliud. Ergo non poterat efficaciter velle oppositum. R. neg. ant. Itaque præscientia Christi in eo non pariebat iudicium hoc: Quantumlibet coner, &c. sed illud: Conabor hoc facere, & non aliud, quamvis possem; & ita hoc faciam, & non aliud, quamvis possem aliud facere. Manifestum autem est, Christum cum tali iudicio potuisse illius, quod faciebat, oppositum velle efficaciter.

Dices 3. Christus non solum præciebat actus suos futuros, sed etiam eos à Deo Patre prædefinitos esse. Ergo præciebat, actuum suorum oppositum esse sibi impossibile. Ergo non poterat velle efficaciter oppositum actuum suorum: nemo enim velle potest efficaciter id, quod sibi impossibile esse iudicat.

Ad solutionem hujus difficultatis, nota. Deus dici potest, actum aliquem supernaturalem prædefinire duobus modis. Primus est, si per scientiam futuribilium præsciens, hominem cum tali medio de se repudiabili, si detur ei elicitorum esse talem actum, velit efficaciter talem actum, ut faciendum cum tali medio, de se repudiabili: ita ut nequidem ratione prius velit talem actum ut faciendum, quam velit illum ut faciendum cum tali medio de se repudiabili.

Secundus modus prædefinendi est, si Deus per scientiam necessariam præsciens, se non posse non habere in thesauro omnipotentiae suæ media, de se repudiabilia simul & congrua, quibus creaturam rationalem quamlibet ad quoslibet actus bonos permovere possit, velit, absolute & efficaciter talem actum ut libere faciendum ab homine, tum per scientiam futu-

futuribiliam præsciens, hominem tali medio de se repudiabili, si accipiat illud, ad actum prædefinitum eliciendum permotum iri, velit in altero signo rationis, vi prædefinitionis factæ, medium illud homini conferre in tempore, ut actum prædefinitum exerceat. His præsuppositis.

Resp. Si actus Christi dicuntur fuisse primo modo prædefiniti, Christus præscire non potuit, actuum suorum oppositum sibi impossibile esse: nam sensus divisus prædefinitionis verè fuit in ejus potestate, quia in ejus potestate verè fuit scientia futuribili, ex cujus directione facta est prædefinitio: verè enim potuit impedire, ne Deus prævideret, tales actus suos futuribiles esse sub conditione talium mediorum, de se repudiabilium, adeoque verè potuit impedire, ne Deus voluerit tales actus suos ut eliciendos per talia media de se repudiabilia. Cum autem hæc omnia sci- verit Christus, non potuit non scire, in hypothesi prædefinitionis primo modo factæ, possibile sibi esse actuum suorum oppositum.

Quod si dicatur (ut plane videtur nobis dicendum, utpote magis consentaneum S. Augustini & S. Thomæ principiis) actus Christi secundo modo prædefinitos à Deo fuisse, sensus quidem divisus prædefinitionis hoc modo factæ non fuit in potestate Christi: & nihilominus possibile illi fuit oppositum actuum prædefinitorum. Ratio est, quia Deus Pater actus Christi ut hominis scilicet, quod semper debet suppleri) non prædefinit hoc secundo modo præcisè ut eliciendos, sed ut eliciendos liberè, & cum potentia completa ac expedita ad illos eliciendos, vel non eliciendos: unde vi prædefinitionis actuum illorum, futuritio non magis certa fuit & infallibilis, quam possibilitas oppositi.

At inquit. Potentia illa completa ac expedita, quam Christo ut homini, ad eliciendos vel non eliciendos actus ejus attribuiimus in sensu composito prædefinitionis secundo modo factæ, ad actum nec reducenda, nec reducibilis fuit. Ergo fuit potentia mere chymica. *R. neg. ant. & dico* potentiam illam in sensu composito prædefinitionis secundo modo factæ, fuisse verè reducibilem ad actum.

At inquit. Si potentia illa in sensu composito prædefinitionis secundo modo factæ, fuit ad actum reducibilis, effectu suo frustrari potuit prædefinitio. Absurdum const. nulla enim voluntas Dei absoluta & efficax, effectu suo frustrari potest. Ergo, &c. *Resp. neg. seq. maj.* Imò è contra si Christus non habuisset potentiam actus prædefinitos non eliciendi completam & expeditam, adeoque ad actum verè reducibilem, prædefinitio illa actuum Christi secundo modo factæ, ex parte frustrata fuisset effectu suo, quia Christus actus prædefinitos non eliciisset liberè.

Ad hoc itaque ut Christus verè dicatur potuisse effectu suo frustrare prædefinitionem actuum suorum, etiam secundo modo factam, non sufficit, ut potentiam actus prædefinitos non eliciendi completam habuerit, ac expeditam, proindeque ad actum verè reducibilem; sed præterea requiritur, ut impedire potuerit, ne Deus in omnipotentia suæ thesauro media haberet de se repudiabilia, quibus voluntatem ejus efficaciter permovere posset. Atqui hoc Christo impossibile fuit. Ergo Christus ex eo quod præcisè in sensu composito prædefinitionis actuum suorum secundo modo factæ, potentiam habuerit illos non exercendi, ad actum verè reducibilem, malè arguitur eum prædefinitionem illam effectu suo frustrare potuisse.

ARTICULUS V.

Utrum Christus, ut homo, capax fuerit præcepti.

RESPONSIO.

Christus, ut homo, capax fuit præcepti, etiam sub culpa obligantis.

Prob. Quia Christus, ut homo, habuit superio-

rem, nempe Deus, à quo potuit efficaciter dirigi & gubernari. Ergo superiorem habuit, à quo talem accipere potuit actuum suorum regulam, ut illi sese conformare necessarium esset ad servandam morum honestatem. Atqui hujusmodi regula est præceptum rigorosum, & obligans sub culpa. Ergo, &c. 2. Humanitas Christi Deo subiecta fuit ut creatura rationalis ac libera. Atqui creaturæ rationalis ac liberæ propria subiectio consistit in eo, quod subdatur præcepto superioris. Ergo Deus præcepta imponere potuit humanitati Christi. 3. denique Christus, ut homo, sicut veram humilitatem, ita & veram ac propriam habuit obedientiam. Sed vera ac propria obedientia locum non habet, nisi ubi intervenit præceptum sub culpa obligans. Ergo, &c.

Obi. Præceptis rigorosis inest non solum vis directiva, sed etiam coactiva, ut hoc pacto subditi ad illorum observationem efficaciter induci possint. Ergo illi tantum præcepti rigorosi capaces sunt, qui possunt subdi virtuti coactivæ. Ergo Christus, ut homo, præcepti rigorosi incapax fuit; cum ei repugnasset, virtuti coactivæ subdi. *R.* Præceptum rigorosum habet quidem non solum vim directivam, sed etiam coactivam, at magno cum discrimine: habet enim primariò & essentialiter vim directivam, in eo positam, ut faciat actum, qui præceptus est, necessarium ad rectitudinem & honestatem morum; vim verò coactivam, seu pœnæ comminationem non habet, nisi secundariò, contingenter, & respectivè tantum ad subditum transgressionis incapax: nam vis coactiva respectivè ad subditum incapax transgressionis, inutilis est, quia subditus, transgressionis incapax, per solam vim directivam ad rem præceptam exequendam movetur, ac inducitur efficaciter.

Itaque ad hoc ut aliquis præcepti rigorosi capax sit, satis est, ut sit inferior, & subdi possit vi directivæ, sive etiam subdi possit vi coactivæ, sive non. Christus autem, ut homo, inferior fuit, & subdi potuit vi directivæ, licet non potuerit subdi vi coactivæ: quia per præceptum potuit ei reddi necessarius ad morum honestatem actus aliquis, qui secluso præcepto necessarius non esset: quamvis ipse transgressionis incapax fuerit, adeoque vis coactiva respectu illius fuerit inutilis.

Dices. Deum imponere præceptum sub culpa obligans, est Deum dicere: Fac hoc; alioquin eris mihi inimicus. Atqui talis comminatio dirigi non potest, nisi ad eum, qui inimicus Dei esse potest. Ergo cum Christus, ut homo, inimicitiam Dei incurrere non potuerit, non potuit ei imponi præceptum obligans sub culpa. *Resp. neg. maj.* Ad hoc enim ut Deus præceptum sub culpa obligans imponat, necesse non est, ut dicat: Nisi hoc feceris, eris mihi inimicus; sed satis est, quod habeat obligandi voluntatem, quæ nihil aliud est, quam voluntas reddendi actum aliquem necessarium ad rectitudinem & honestatem morum, seu oppositum actus illius reddendi turpe ac inhonestum in subdito.

Potè talis voluntas locum habere potuit respectu Christi, ut hominis, quamvis impeccabilis esset, adeoque actionis cujuslibet turpis ac inhonestæ incapax: potuit enim Deus pro jure suo facere, ut actus aliquis, vel ejus omissio, de se indifferens, turpis esset respectu Christi ut hominis; ita ut si per impossibile, Christus, stante præcepto, actionem illam faceret, vel omitteret, turpiter ac inhonestè ageret.

Deus autem faciendo, ut actio aliqua, vel ejus omissio turpis esset ac inhonestæ respectu Christi, ut hominis, nequidem virtualiter dixit: Nisi hoc feceris, eris mihi inimicus; sed ad summum dixit virtualiter: Si per impossibile hoc faceres, esses mihi inimicus: quod non est inconveniens respectu Christi, nec comminationem continet. Aliud est de ceteris hominibus, qui transgressionis præcepti, proindeque & inimicitia divinae capaces sunt, quibus nihil verat Deum præcipiendo dicere virtualiter: Fac hoc, alioquin eris mihi inimicus.

Dices.

Dices. repugnat enim, qui impeccabilis est, obligari sub culpa. Sed Christus, ut homo, fuit impeccabilis. Ergo, &c. *R. neg. maj.* Ut enim aliquis sub culpa obligari possit ad actum aliquem, vel ejus omissionem, sufficit, ut actus ille, vel ejus omisso reddatur illi ad honestatem morum necessaria: at hoc fieri potest respectu illius, qui impeccabilis est. Ad hoc enim sufficit, quod superiorem habeat: nam hoc ipso quoddam superiorem habet, à quod dirigi & gubernari potest, subiectus est ei, qui potest illi præcipere, & præcipiendo illi reddere actum aliquem necessarium ad rectitudinem morum; ita ut si per impossibile actum stante præcepto omitteret, peccaret, atque ita propter ejus impeccabilitatem, omisso actus, stante præcepto, reddatur illi impossibilis.

Porro quoddam obligari sub culpa non repugnet ei, qui impeccabilis est, patet ex Deo, cui mendacium v.g. turpe ac inhonestum est, & verum dicere, ex hypothese quoddam loquatur, necessarium ad rectitudinem & honestatem: ita ut si per impossibile mentiretur, verè culpabilis esset, quia aliquid sibi turpe ac inhonestum committeret. Unde quamvis essentialiter impeccabilis sit, verè sub culpa obligatur ad non mentendum, & ad verum, ex hypothese quoddam loquatur, dicendum; non quoddam obligetur ex præcepto, non enim habet superiorem, qui possit ei præcipere, sed quia obligatur ex propria excellentia, quatenus ens supremum hoc sibi debet indispensabiliter, ut nunquam mentiarur.

Essentialis igitur impeccabilitas Dei non est in eo impossibilis cum obligatione ad aliquid sub culpa, sed solum id, ad quod sub culpa obligatur, reddit ei absolutè necessarium: hoc ipso enim quoddam voluntas divina essentialiter recta est atque impeccabilis, hoc ipso, inquam, essentialiter determinata est ad faciendum, vel omittendum id omne, quod non posset omittere, vel facere sine culpa, seu quod omittere, vel facere non posset, nisi dedecenter, & contra dictamen intellectus divini, adeoque nisi reddendo se culpabilem, ac vituperabilem.

Dices denique. Præceptum non fit de objecto necessario, sed de objecto libero, hoc est, de re, quam subditus pro arbitrio facere vel non facere potest, etiam stante præcepto: frustra enim subdito præciperetur, ut faciat id, quod non potest non facere, vel omittat id, quod non potest non omittere: si cur frustra subdito prohiberetur id, quod est ipsi impossibile. Ergo repugnat imponi præceptum illi, qui non potest illud violare. Ergo cum Christus fuerit impeccabilis, non fuit capax præcepti.

R. diss. ant. Præceptum fit de objecto libero secundum se, & præcipiendo à præcepto, *Est autem.* Dico, *Est*, quia propositio non est universaliter vera. Præceptum fit de objecto libero, etiam posito præcepto, ita ut in sensu composito præcepti, subditus liber maneat ad non faciendam rem præceptam, quia scilicet liber manet ad violandum præceptum. *Neg. ant.* Itaque ut plurimum præceptum fit, ut subditus faciat aliquid, quod aliàs posset non facere, vel omittat aliquid quod aliàs posset facere, sive posito præcepto, possit adhuc non facere, quod facere jubetur, vel facere quod jubetur omittere, quia præceptum violare potest, sive non possit non facere quod, &c. & ita posito præcepto eoque stante, necessiteretur ad faciendum id, quod jubetur facere, vel ad omittendum id, quod jubetur omittere: quia scilicet propter impeccabilitatem præceptum violare non potest, quo casu præceptum non frustra imponitur: tunc enim ad rem præceptam efficacissimè movet subditum, illam simpliciter necessitando ad faciendum id, quod præcipitur fieri, vel ad omittendum id, quod præcipitur omitti: unde nego, utramque consequi.

ARTICULUS VI.

Quibus Legibus Christus, ut homo, subiectus, vel non subiectus fuerit.

RESPONSIO I.

Christus, etiam ut homo, nullis legibus humanis subiectus fuit, aut esse potuit.

Prob. Nam Christus, ut homo, accepit à Patre potestatem excellentiæ super omnes homines, adeoque in omnes homines dominum habuit & jurisdictionem superioris ordinis. Ergo Christus, ut homo, non magis potuit subiectus esse legibus hominum, quam supremus Monarcha subiectus esse potest legibus à subiecto latis.

Obj. Christus, ut homo, tenebatur obedire matri suæ, cui subditus erat. *R.* Christum in rigore subiectum non fuisse matri, quia in eam sicut & in alios homines habuit potestatem excellentiæ: unde matri suæ, sicut & Josepho, non necessariò & ex debito, sed sponte sese subiecit.

Dices. Christus, ut homo, tenebatur matrem colere. Ergo tenebatur etiam illi obedire. *R.* Christus, ut homo, tenebatur quidem lege naturali ad matrem colendam & honorandam, sed non similiter tenebatur eadem lege ad ei obediendum: lex enim naturalis ad obediendum parentibus non obligat filium, qui in illo potestatem habet excellentiæ, & jus superioris ordinis, quale habuit Christus, etiam ut homo.

RESPONSIO II.

Christus, etiam ut homo, nec legi Evangelicæ, nec Mosaicæ subiectus fuit.

Prob. prima pars, nempe quoddam Christus, etiam ut homo, subiectus non fuerit legi Evangelicæ: nam Christus ipse, ut homo, legem Evangelicam tulit hominibus peccatoribus, & purè viatoribus. Ergo Christus non fuit ejusdem status & conditionis cum iis, quibus tulit legem Evangelicam. Ergo Christus, etiam ut homo, non potuit obligari lege Evangelicæ, sicut legislatores alii quandoque legibus suis obligantur, quando scilicet leges illæ versantur in materia, ram ad legislatores ipsos, quam ad subditos pertinent. tunc enim legibus suis tenentur legislatores ipsi, quia lex naturalis talibus legibus illos subiecit, eò quod sunt ejusdem cum subditis suis status & conditionis. Adde, quod lex Evangelicæ vigere & obligare non cæperit, nisi à die Pentecostes, quo Hierosolymis promulgata est; quo sanè tempore non poterat ea obligari Christus, cum jam in cælos assumptus esset.

Prob. secunda pars, nempe quoddam Christus, etiam ut homo, subiectus non fuerit legi Mosaicæ: nam lex illa per Moysen data est populo Judaico pro se, & posteris suis, qui per viam ordinariam descenduri erant à progenitoribus suis. Ergo lex illa nullo modo comprehendit Christum, qui de Spiritu sancto conceptus, & de Virgine natus est.

Confirmatur. 1. Quia lex Mosaicæ lata fuit hominibus imperfectis, peccatoribus, & purè viatoribus. 2. Quia lex illa lata fuit; ut esset figura Christi, & homines ad ejus adventum disponeretur; atque per Christum abroganda erat: quare Christum, etiam ut hominem, lege illa obligari non decuit.

Obj. Christus ipse ait Matth. cap. 5. *Nolite putare, quoniam veni solvere legem aut Prophetas: non veni solvere, sed implere.* Item Apostolus ad Galatas cap. 4. dicit: *Misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege.* Item lex Mosaicæ obligavit omnes circumcisos, juxta illud Apostoli ad Galatas cap. 5. *Testificor autem vobis omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est universæ legis faciendæ.*

R. ad 1. verbis Christi argui, quoddam plenè ac perfectè legem Mosaicam servaverit, non quoddam ei subiectus fuerit. Ad 3. Apostolus significat factum, non jus.

ius, seu id quod re ipsa factum est, non quod fieri debuit. Christus itaque ab Apostolo dicitur factus esse sub lege, quia pondus legis sponte in se suscepit, eique quantum ad observationem, sese abique obligatione omni subiecit. *Resp. ad 3.* Circumcisio ad legis Mosaicæ observationem obligavit puros homines tantum: cum lex Mosaica lata fuerit pro totis Israelitis, & aliis hominibus per circumcisionem populo Israelitico aggregatis, qui via ordinaria à progenitoribus descendunt.

RESPONSIO III.

Christus ut homo, subiectus fuit legi naturali.

Prob. Quia lex naturalis est lex divina, omnibus hominibus seu toti humanæ naturæ à Deo ut auctore naturæ lata, & quidem necessariò, ex hypothesi creati hominis, intimata habitualiter per rationem, & actualiter per dictamen rationis, qua præcipitur id omne, cuius omisio, & prohibetur id omne, cuius commissio dedecet naturam rationalem. Ergo lex naturalis Christum ut hominem tam ligat quam ceteros homines: hinc Christo, ut homini, perinde ac omnibus aliis hominibus, mendacium v. g. fuit illicitum, non solum propter intrinsecam inhonestatem & repugnantiam, quam habet cum natura rationali, sed etiam propter legis naturalis præceptum, quo à Deo ut auctore & gubernatore naturæ rationalis prohibitum est.

Obi. Lex non fertur de objecto necessario, sed de libero, saltem antequam lex lata sit: frustra enim præcipitur fieri id, quod non potest non fieri, etiam si non præcipiatur, & frustra præcipitur non fieri id, quod non potest fieri etiam si non prohibeatur. Sed Christus, ut homo, propter suam impeccabilitatem, seclusa omni lege, non potuit non facere quod præcipit lex naturalis, nec potuit non omittere, quod lege naturali prohibetur. Ergo lex naturalis à Deo nec lata est, nec ferri potuit pro Christo, ut homine, adeoque Christus, etiam ut homo, subiectus non fuit legi naturali. *R.* Ad hoc, ut lex ferri possit toti communitati, non requiritur, ut objectum, de quo fertur, liberum sit omnibus omnino membris communitatis, sed satis est, quod liberum sit plerisque membris illius, sive antequam lex feratur, sive etiam postquam lata est: quod si aliqua sunt, quorum respectu objectum necessarium est, etiam antequam feratur lex, lex etiam pro illis fertur non inutiliter, quia hoc pacto magis remouentur ab eo quod illicitum est & inhonestum.

Quæres 1. Quomodo Christus, ut homo, liber fuerit in observatione legis naturalis?

R. non fuisse liberum quoad substantiam operis, sed solum quoad circumstantias intensionis, motivi, &c.

Prob. 1. Quod non fuerit liber quoad substantiam operis: nam non poterat non observare legem naturalem, quia peccasset illam non observando, & erat impeccabilis, ut demonstratum est. *Prob. 2.* Quod fuerit liber quoad circumstantias intensionis, motivi, &c. nam potuit observare præcepta naturalia actu intensiore, vel minus intenso, ex motivo perfectiore, vel minus perfecto, ut probatum est: hinc Christus, ut homo, observando legem naturalem, non merebatur quia eam observabat, sed quia observabat eam per actum intensissimum, & ex motivo perfectissimo: sic v. g. non merebatur, quia non mentiebatur, sed quia veritatem diligebat intensissimè, eamque ex motivo perfectissimo diligebat.

Quæres 2. Quomodo Christus, ut homo, liber fuerit in observatione præceptorum humanorum, ut in solvendo tributo, & præceptorum legis Mosaicæ.

R. Christum, ut hominem, in observatione præceptorum illorum liberum fuisse non solum quoad circumstantias intensionis, motivi, &c. sed etiam quoad substantiam operis.

Prob. Nam Christus huiusmodi præceptis non obligabatur, ut probatum est. Ergo poterat illa absque peccato non observare; adeoque liber erat non solum ad illa observanda cum tali vel tali intensione actus,

& ex tali vel tali motivo, sed etiam simpliciter ad illa observanda, vel non observanda. Ergo, &c. Christus igitur circa observationem præceptorum humanorum & legis Mosaicæ, merebatur, non solum quia observabat illa tali modo, sed etiam simpliciter, quia illa observabat.

ARTICULUS VII.

Utrum Christus, ut homo, rigorosum habuerit præceptum moriendi, & quomodo liber fuerit in obitu morte pro salute hominum.

RESPONSIO I.

Christus, ut homo, rigorosum habuit præceptum redimendi genus humanum per passionem & mortem suam.

Ita S. Thomas hic q. 47. a. 2. ad 1. & *prob.* Quia 1. Christus, ut homo, capax fuit talis præcepti, ut probatum est. 2. Quod re ipsa habuerit tale præceptum, apertè videtur ipse significare, cum ait Joan. cap. 10. *Ego pono animam meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam à me: sed ego pono eam à me ipso, & potestatem habeo ponendi eam: & potestatem habeo iterum sumendi eam: hoc mandatum accepi à Patre meo* (scilicet, ut interpretatur S. Thomas loco citato, ponendi & iterum sumendi animam meam.) Unde sic argumentor breviter. Verba Scripturæ semper accipi debent in sensu proprio, nisi scriptura alia, vel gravis aliqua ratio obstat. Atqui mandatum in sensu proprio significat rigorosum præceptum. Ergo cum Christus dicit, se à Patre moriendi mandatum accepisse, dicit, se à Patre accepisse rigorosum præceptum moriendi.

Præterea, Psal. 39. sic loquens inducitur Christus: *Holocaustum & pro peccato non postulasti: tunc dixi, Ecce venio. In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam: Deus meus volui & legem tuam in medio cordis mei.* Hanc autem voluntatem Patris verum ac proprium præceptum esse, sufficienter significat, eam statim legem appellando.

Præterea, Christus ex vera ac propria obedientia mortuus est, juxta illud Apostoli ad Philip. cap. 2. *Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* Sed vera ac propria obedientia locum non habet, nisi ubi intervenit verum ac proprium seu rigorosum præceptum, ut expressè docet S. Thomas 2. 2. q. 104. a. 2. ubi sic ait in O. *Cum inferiores suis superioribus multa debent exhibere, inter cetera hoc est unum speciale, quod teneantur eorum præceptis obedire: unde obedientia est specialis virtus, & ejus speciale objectum est præceptum tacitum, vel expressum.* Et ad 2. *Obedientia non est virtus theologica: non enim per se objectum ejus est Deus, sed præceptum superioris cujuscunque, vel expressum, vel interpretativum.* Ergo Christus verum ac proprium moriendi præceptum accepit à Patre. Quod

Confirmatur ex Apostolo Rom. cap. 5. ubi ait: *Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita & per unius obeditionem iusti constituentur multi.* Quibus verbis Apostolus obedientiam Christi opponit inobedientiæ Adami. Ergo sicut Adami inobedientia fuit vera inobedientia, vero ac proprio præcepto contraria; ita obedientia Christi fuit vera ac propria obedientia, vero ac proprio præcepto exhibita. Ergo, &c.

Is omnibus addi possunt rationes congruæ: nam 1. Conveniens fuit, ut sicut homines per veram inobedientiam, & veri præcepti transgressionem, lapsi fuerant, & peccatores constituti, ita per veram obeditionem, & veri præcepti observationem repararentur, & à peccati servitute liberarentur. 2. Conveniens fuit, ut Christus verum ac proprium de morte subeunda præceptum observando, nobis non solum humilitatis, sed etiam obedientiæ perfectissimæ perfectissimum exemplar existeret. 3. Denique, mors obita

obita ex obedientia Deo Patri gravior futura fuit: opus enim ex obedientia factum, ut observat Suares hic disput. 48. sect. 3. ceteris paribus perfectius est, & Deo gratius.

Obj. S. Chrysostomum homil. 7. in epist. ad Philip. ubi ad hæc verba, *Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis*, hæc habet: *En, inquit (Ariani) sponte factus est obediens, cum ei minime equalis esset, cui obedivit. O stolidi ac dementes! hoc de illo nihil detrahitis, quando quidem etiam amicis obedimus, neque id tamen nos minores facit. Sponte Filius Patri obedivit, non quasi in servilem conditionem decidisset, sed hoc ipso maxime servans suspiciendam illam germani filii dignitatem.* R. hic Chrysostomo satisfieri, si dicatur Deus Pater Christo ut homini, non nisi volenti, præceptum moriendi pro hominum salute imposuisse. Quod autem Deus Pater Christo, ut homini, expectato illius consensu, tale præceptum imposuerit, maxime consentaneum videtur dignitati Christi.

RESPONSIO II.

Christus in subeunda morte pro redemptione hominum, liber fuit non solum ad circumstantias, sed etiam ad substantiam mortis.

Prob. Nam Christus liber fuit simpliciter ad moriendum vel non moriendum pro redemptione hominum, & ita pro hominum redemptione mortuus est, ut simpliciter potuerit non mori. Ergo, &c. *Prob. ant. 1.* Ex Scriptura: nam Isaia cap. 53. de Messia seu de Christo dicitur: *Oblatus est, quia ipse voluit.* Et inferius: *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum, &c.* Propheta autem sic loquendo, *Si posuerit, &c.* aperte significat, Christum nulla necessitate animam suam positurum esse ad satisfaciendum Deo Patri pro peccatis hominum. Præterea, Christus ipse ait Joan. cap. 10. *Ego pono animam meam. . . Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à me ipso.* Quibus verbis exprimitur plena potestas moriendi vel non moriendi pro arbitrio.

Prob. 2. ant. auctoritate Patrum, Hieronymi scilicet commen. in cap. 53. Isaia. *Domine, inquit, posuit in eo iniquitatem omnium nostrum, sive tradidit eum pro peccatis nostris, ut quod propter imbecillitatem virium ferre non poteramus, pro nobis ille portaret, qui oblatus est, quia ipse voluit: non enim necessitate crucem, sed voluntate sustinuit.* Chrysostomi homil. 28. in epist. ad Hebræos ubi hæc verba, *Qui propositio sibi gaudio, sustinuit crucem confusione contempta*, sic interpretatur: *Hoc est, licebat ei nihil pati, si voluisset, neque enim peccatum fecit. . . Erat ergo ei proprium, si voluisset non venire ad crucem: potestatem enim, inquit, habeo ponendi animam meam. . . Si ergo qui minime necesse habebat crucifigi, propter nos fuit crucifixus: quanto magis par est, ut nos omnia fortiter feramus.*

Augustini lib. 4. de Trinitate cap. 13. ubi ait: *Demonstravit spiritus mediatoris, quam nulla pena peccati usque ad mortem carnis accesserit, quia non eam deseruit invitatus, sed quia voluit, quando voluit, quomodo voluit.* Et tract. 119. in Evang. Joan. *Quis ita dormit, inquit, quando voluerit, sicut Jesus mortuus est, quando voluit? Quis ita vestem deponit, quando voluerit, sicut se carne exuit, quando voluit? Quis ita cum voluerit, abit, quomodo cum voluerit, obiit? Quanta speranda vel timenda potestas est iudicantis, si apparuit tanta morientis?*

Et Gregorii Magni lib. 24. Moral. cap. 2. ubi sic loquitur: *Quia ergo in carne veniens Dominus, non culpam nostram ex vitio, non penam ex necessitate suscepit: nulla enim labe peccati pollutus, reatus nostri teneri conditione non potuit, atque ideo mortem nostram omni necessitate calcata, cum voluit, sponte suscepit.*

Prob. ant. 3. ratione. Quia si Christus non fuit liber simpliciter ad moriendum vel non moriendum, sed solum liber fuit ad mortem acceptandam cum hac vel illa intentione actus, ex hoc vel illo motivo; hoc vel illo instanti, non potest ei absolute & simpliciter

ad laudem tribui, quod mortuus sit, nec propter hoc illi gratia sunt agenda, neque idcirco meritis est, & genus humanum redemit; sed solum ei ad laudem tribui potest, quod mortem acceptavit ex hoc motivo, hoc instanti, cum hac intentione actus, vel, si vis, quod mortem acceptavit libentius, vel citius; vel ex motivo præstantiori. Sed hoc manifestè repugnat Scripturis. Ergo, &c.

Prob. min. Nam Scripturæ Christo ad laudem simpliciter & absolute tribuunt, quod mortuus sit pro salute hominum, & dicunt Christum meritum esse, & genus humanum redemisse acceptando mortem, & moriendo. Sic Apostolus ad Galatas cap. 2. ait: *Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.* Et ad Ephesios cap. 2. *Vos qui aliquando eratis longè, facti estis propè in sanguine Christi.* Et ad Colossenses cap. 1. *Reconciliavit (vos Deus Pater) in corpore carnis ejus per mortem exhibere vos sanctos & immaculatos, & irreprehensibiles coram ipso.* Et ad Philipenses cap. 2. *Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen.* Denique ad Hebræos cap. 2. *Videmus Jesum propter passionem mortis gloria & honore coronatum.*

Obj. Ex nobis, Christus, qui etiam secundum humanitatem fuit impeccabilis, habuit præceptum rigorosum de morte acceptanda & subeunda pro salute hominum. Ergo non potuit non acceptare mortem, adeoque liber non fuit quoad substantiam mortis. R. conc. ant. neg. conf. Itaque non obstante impeccabilitate humanitatis assumptæ, & præcepto rigoroso de morte acceptanda, à Deo Patre imposito, Christus fuit omnino liber ad acceptandam, vel non acceptandam mortem, atque ita omnino liber fuit ad moriendum, vel non moriendum.

Ratio est, quia quando Christus mortem acceptavit, nec pro eo instanti, quo eam acceptavit, nec pro alio sequenti, physicam habuit necessitatem illam acceptandi: nondum enim præceptum urgebat, eo instanti quo acceptavit, & præcepti illius poterat petere & obtinere dispensationem pro sequenti tempore. Quare quando Christus acceptavit mortem, simpliciter & absolute in ejus potestate fuit, illam non acceptare, tam pro eo tempore quo acceptavit, quam pro omni alio subsequenti, adeoque simpliciter & absolute in ejus potestate fuit, illam omnino non acceptare. Sed qui tunc mortem acceptat, quando simpliciter & absolute in ejus potestate est, illam omnino non acceptare, procul dubio omnino liber est ad moriendum, vel non moriendum. Ergo, &c. Sed ut mentem nostram plenè intelligas, sequentia accipe.

1. Præceptum de acceptanda morte Christi impositum fuit cura aliqua temporis latitudine, seu, quod idem est, Deus Pater Christo præcepit, ut mortem acceptaret, non hoc instanti determinatè, sed vel intra tempus aliquod breve, puta intra hanc hebdomadam; vel potius intra tempus longum, puta intra hunc annum, aut hoc biennium, &c. nam decuit, & ipsa Christi dignitas hoc postulavit, ut aliquid ejus sapientie & charitatis permitteretur. Præterea, quod Christus mortem suam, etiam stante præcepto moriendi, differre potuerit, satis aperte docet S. Augustinus lib. 4. de trinitate cap. 13. ubi de Christo ait, quod non carnem deseruit invitatus, sed quia voluit, quando voluit, quomodo voluit.

2. Christus petere potuit dispensationem præcepti de acceptanda morte; atque si illam efficaciter & absolute petivisset, certo certius obtenturus fuisset: hoc enim satis colligitur ex ipsius Christi verbis Matt. cap. 26. *An putas quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones Angelorum.* Præterea, præcepta solent imponi cum hac conditione tacita, ab omni sapienti legislatore subintellecta: Nisi dispensavero; & aliunde dignitas Christi, ejusque apud Patrem auctoritas postulabant, ut ei concederetur dispensatio, si efficaciter & absolute illam peteret.

3. Christus ad acceptandam mortem, non expectavit ultimum instans temporis, ita quod ex præcepto sibi à Patre facto tenebatur illam acceptare, sed tempus illud anticipavit, ut faciliè colligitur ex ardentissimo gloriæ divinæ zelo, & hominum redemptionis desiderio, quo flagrabat; & apertè significat Christus ipse, cum ait Lucæ cap. 12. *Baptismo habeo baptizari: & quomodo coarctor, usquedum perficiatur.* Et ejusdem cap. 22. *Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar.*

Christus igitur mori voluit eo tempore, quo potuit simpliciter nolle mori; cum præceptum moriendi non urgeret pro eo tempore; & potuit hujus præcepti dispensationem petere pro eo tempore sequenti, atque ita tollere obligationem omnem moriendi postea. Quare potuit simpliciter nolle mori, non solum pro eo tempore, quo mori voluit, sed etiam pro omni omnino tempore. Quando igitur Christus mortuus est, nullam omnino moriendi necessitatem habuit, & in ejus potestate fuit, non mori omnino quamobrem liberè pro salute nostra mortuus esse dici potest & debet, non solum quia pro salute nostra liberè mortem anticipavit notabili tempore, sicut Martyres qui necessitatem habent moriendi aliquando, & tamen simpliciter dicuntur liberè pro Deo mori, propter mortem liberè pro Deo anticipatam notabiliter; sed etiam, quia quando voluit pro salute nostra mori, nullam habuit necessitatem moriendi pro eo tempore, vel alio sequenti, & in ejus potestate fuit non mori omnino.

Dices. Ad summum Christus formaliter meruit per solam voluntatem non petendi dispensationem, non verò per voluntatem implendi præceptum: nam stante præcepto, non poterat non obedire. *R. neg.* Itaque in Christo non solum voluntas non petendi dispensationem præcepti, sed etiam voluntas implendi præceptum, & obedientia, formaliter & in se meritoria fuit. Ratio est, quia voluntas implendi præceptum, & obedientia, non solum denominativè ex libera voluntate non petendi dispensationem, sed etiam formaliter & in se libera fuit: nam etiam in sensu composito præcepti vigentis, & voluntatis non petendi dispensationem, durantis eo tempore; quo Christus voluit implere præceptum, & obedire, Christus necessitatus non fuit ad volendum implere præceptum, & ad obediendum, neque pro eo instanti, quia pro eo non urgebat præceptum, neque pro alio sequenti, quia propositum mutare, & dispensationem petere poterat, atque ita tollere obligationem omnem implendi præceptum, & obediendi.

Dices. Cum præcepto moriendi, non poterat à Christo conjungi negatio omnis acceptionis, sed solum negatio acceptionis factæ eo tempore, quo mortuus est. Ergo quando mortuus est, poterat quidem non acceptare mortem tunc, sed simul necessitatem habebat eam acceptandi postea, proindeque poterat quidem non mori tunc, sed simul necessitatem habebat postea moriendi. *R. dist. ant.* Negatio omnis acceptionis non potuit à Christo conjungi cum præcepto moriendi, durante toto illo tempore, intra quod implendum erat, *C. ant.* Non durante toto illo tempore, *N. ant. & conf.* Christus enim non expectavit instans ultimum temporis illius, intra quod implendum erat præceptum, sed è contra illud notabiliter anteverit: quare negationem acceptionis cum præcepto conjungere potuit, non solum pro eo instanti quo mori voluit, sed etiam pro aliis subsequenter pluribus, usque ad ultimum exclusivè instans temporis illius, intra quod præceptum implendum erat; quod ultimum instans antevertere potuit, petendo dispensationem, eaque obrenta, tollere obligationem omnem acceptandi mortem, sicque negationem omnis acceptionis conjungere cum præcepto, non durante toto illo tempore, intra quod implendum fuit.

Dices. Si Christus mortem accepisset in ultimo instanti temporis, intra cujus latitudinem tenebatur mortem acceptare, ac proinde mortem accepisset in eo instanti, pro quo præceptum urgebat, certè necessitè mortem accepisset. At certum non est Christum

Simonet Theol. Tom. II.

non expectasse ultimum illud instans ad acceptandam mortem. Ergo, &c. *R. 1.* Quod Christus ultimum illud instans anteverterit, sufficienter probatum est. Præterea, si supponitur Christus, expectato ultimo instanti temporis, intra cujus latitudinem tenebatur mortem acceptare, non liberè, sed necessitè acceptaturus fuisset mortem; supponi quoque debet, instans illud ultimum non expectasse, sed illud præoccupasse, & mortem accepisse in instanti aliquo priori, in quo nullam moriendi necessitatem habebat, proindeque simpliciter & absolute liber erat ad acceptandam vel non acceptandam mortem, ad moriendum vel non moriendum: neque enim in dubium revocari potest, quod Christus præceptum implere & obedire voluerit eo tempore, & modo, quo obedientia ejus posset esse formaliter & in se libera ac meritoria, tum quoad circumstantias, tum quoad substantiam mortis, cum hoc potuerit. Sed dato quod Christus instans ultimum temporis, intra cujus latitudinem præceptum moriendi implendum erat, ad acceptandam mortem expectaverit.

R. 2. Præceptum moriendi intra certum tempus, puta intra hoc biennium, Christo à Patre imponi potuit duplici modo. 1. quidem sic: Volo ut mortem acceptes intra hoc biennium; nisi dispensationem petas. 2. sic: Volo ut mortem acceptes intra hoc biennium, vel dispensationem petas. Si præceptum primo modo impositum est, ejus obligatio dependens fuit à conditione libera Christo, nempe à libera voluntate non petendi dispensationem, ita ut in nullo instanti extiterit, nisi dependenter ab hac voluntate libera Christi, & hæc voluntas libera Christi fuerit natura prius pro omni instanti, pro quo extitit illa obligatio: quare obligatio illa si usque ad ultimum instans inclusivè perseverasse supponatur, non imposuit Christo, nec imponere potuit mortem acceptandi necessitatem, nisi consequentem, & ipsi Christo liberam in libera non petendi dispensationem voluntate, in qua proinde voluntate mortis acceptatio Christo libera fuit, & quidem secundum moralem æstimationem sufficienter ad laudem in genere mortis, & ad meritum; atque ad hoc quod Christus simpliciter dicatur liberè mortem accepisse, & liberè mortuus esse.

Si verè præceptum secundo modo impositum est, obligatio ejus fuit quidem absoluta, & ab omni conditione Christo libera independens, pro omni instanti pro quo extitit, sed simul fuit disjunctiva: unde si hæc obligatio usque ad instans ultimum inclusivè supponatur perseverasse, imposuit Christo necessitatem aliquam antecedentem, sed disjunctivam tantum, necessitatem scilicet vel mortem acceptandi, vel petendi dispensationem. Cum tali autem necessitate Christus potuit liberè alterutrum eligere, hoc est, vel acceptare mortem, vel petere dispensationem; & acceptando mortem, rejecta altera disjunctio partis, quæ longè facilius erat, minùque laudabilis, meriti laudem, præmium & gratitudinem.

Christus igitur, si supponatur mortem accepisse in ultimo instanti temporis, intra cujus latitudinem implendum fuit præceptum, & hoc præceptum simul supponatur impositum fuisse secundo modo; mortis acceptatio, etiam formaliter & secundum se, Christo libera fuit sufficienter ad laudem, præmium & gratitudinem. Christus igitur in factis suppositionibus, pro ultimo instanti temporis, intra quod præceptum impleri oportuit, fuit absolute & simpliciter liber ad acceptandam vel non acceptandam mortem, ad moriendum vel non moriendum omnino.

Dices. Supponendo, quod nos volumus, Christum ad mortem acceptandam non expectasse ultimum instans temporis, intra quod ipsi moriendum fuit, nisi peteret dispensationem; quando Christus mortuus est, moriendi obligationem habebat. Ergo & physicam necessitatem. *R. neg. conf.* Christus itaque, quando mortuus est, habebat obligationem moriendi, vel instanti illo quo mortuus est, vel alio sequenti; sed non idcirco habebat moriendi necessitatem physicam

Nn

pro

pro illo instanti, vel alio sequenti, & obligatio cum necessitate physica hic malè confunditur.

Dices. Obligatio moriendi pro hominibus, in Christo pertinuit ad præceptum naturale charitatis; Christus enim videns mortem suam ad salutem humani generis necessariam esse, tenebatur illud vitæ propriæ brevi postea recuperandæ dispendium subire, ad impediendum irreparabile damnum generis humani, alioquin in æternum perituri. Sed Christus circa præceptorum naturalium observationem habuit tantum libertatem ad circumstantias, non ad substantiam operis. Ergo, &c.

R. 1. Nobis dubium videtur, quòd vitæ Christi etiam ad breve tempus dispendium, non fuerit malum ordinis superioris ad damnationem totius generis humani. 2. Ex hypothesi quòd obligatio moriendi in Christo pro hominibus, pertinuerit ad præceptum naturale charitatis, idèd pertinuit, quia Deus homines hoc modo & non alio redimi volebat; quare cum Christus potuerit à Deo impetrare, ut alio satisfactionis genere contentus esset, sicut impetrare potuit dispensationem præcepti positivi de acceptanda morte; non magis per præceptum naturale charitatis necessitatus fuit ad moriendum pro hominibus, quàm per præceptum positivum de morte acceptanda.

Dices. Præceptum de acceptanda morte fuit indispensabile, ut probatur ex verbis Christi Matth. cap. 26. *Quomodo ergo implebuntur Scriptura, quia sic oportet fieri?* Et Luca 24. *Nonne hæc oportuit pati Christum?* Præterea, reipsa Christus dispensationem petiit, ut pater ex his verbis: *Pater, si possibile est, transseat à me calix iste;* & tamen eam non obtinuit. Ergo, &c.

R. neg. ant. Ad 1. prob. R. locis citatis significati tantum necessitatem consequentem, ortam ex divina præscientia, quam præsupponebat, & in qua fundabatur revelatio divina. *Ad 2. prob. R.* petitionem Christi non fuisse absolutam & efficacem, sed inefficacem & conditionatam, ut manifestum est ex his verbis: *Si possibile est;* & ex istis quæ subsequuntur: *Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu;* unde mirum non est, quòd Christus dispensationem, quam petebat, non obtinuerit.

ARTICULUS VIII.

De Merito Christi.

Quæres 1. Utrum Christus meritus fuerit?

R. Christum verè ac propriè meritum esse, & hoc esse de fide. Ratio autem est, quia multa Christi opera conditiones omnes ad meritum requisitas habuerunt: fuerunt enim libera, honesta, præmio proportionata, facta ab homine iusto & grato, & à Deo Patre cum promissione præmii acceptata.

Quæres 2. Per quos actus Christus meruerit?

R. Christum meritum esse, 1. per amorem Dei liberum, ab amore beatifico distinctum, eoque natura priorem, quem ut viator habuit ex directione scientiæ supernaturalis, à scientia beatifica distinctæ. 2. Per actus virtutum moralium, imò per omnes omnino actus liberos voluntatis suæ; quia omnes fuerunt honesti, & præmio cuilibet, propter personæ operantis infinitam excellentiam, proportionati.

Quæres 3. Quo tempore Christus mereri cœperit, & quo desierit?

R. 1. Christum meruisse à primo instanti conceptionis: nam à primo instanti conceptionis Deo Patri sese obrulit ad moriendum pro salute hominum, ut testatur Apostolus ad Hebr. cap. 10. ubi de Christo ait: *Idèd ingrediens mundum, dicit: Hostiam & oblationem noluiisti: corpus autem aptasti mihi.* Tunc dixi: *Ecce venio.* Atqui hæc oblatio meritoria fuit. Ergo, &c.

Ratio à priori est, quia ad dignitatem Christi, & sanctitatem ejus pertinuit, ut actus virtutum exerceret omni tempore, quo exercere potuit. Sed Christus à primo instanti conceptionis exercere potuit virtu-

tum actus; ab illo enim instanti ulum rationis à phantasmatis independentem habuit, propter scientiam supernaturalem; tunc ipsi insulam.

Dices. Prius est esse, quàm operari. Ergo Christus operari non potuit à primo instanti conceptionis suæ. *R. dist. ant.* Natura prius est esse, &c. *C. ant.* Tempore prius est esse, *N. ant.* Christus igitur eodem instanti reali potuit incipere esse, & simul, natura posterius agere, & agendo mereri.

R. 2. Christum non amplius meruisse post mortem, ut probatur ex ipso Christo, dicente Ioan. cap. 9. *Me oportet operari opera ejus, qui misit me, donec dies est. Venit nox, quando nemo potest operari.* Ratio est, quia Christus per mortem desit esse in statu viatoris, & hic status ad meritum requiritur de lege ordinaria, à qua Christus ipse non fuit exemptus, ut constat ex ejus verbis.

Dices. Christus orat pro nobis in cælo. Item Christus meritus est redemptionem nostram morte sua. Item Patres docent ex latere Christi mortui fluxisse sacramenta. *R. ad 1.* Ex hypothesi quòd Christus oret pro nobis in cælo, non orat ut mereatur, sed ut exigat id, quod dum mortalem vitam viveret, nobis meritus est. *R. ad 2.* nos idcirco tantum dicere quòd Christus post mortem mereri desierit. *R. ad 3.* secundum Patres, ex latere Christi mortui sacramenta fluxisse, non meritoriè, sed figurativè tantum: non enim aliud volunt Patres, quàm sanguinem & aquam, quæ post Christi mortem ex ejus latere fluxerunt, figurasse sacramenta novæ legis, nempe Baptismum & Eucharistiam.

Quæres 4. Quid Christus sibi mereri potuit, & meritus sit?

R. 1. Ne quidem de potentia absoluta Christum potuisse sibi mereri unionem hypostaticam. Ratio in promptu est in doctrina nostra, in qua unio hypostatica essentialiter est natura prior omni actione humanitatis Christi: nam humanitas Christi nequidem ratione prius extitit, quàm esset unita Verbo, quia nequidem ratione prius extitit, quàm Verbo incumbere, cum producta fuerit dependenter ab eo, ut formali sustentativa. Ergo pro omni signo etiam rationis, pro quo fuit humanitas Christi, fuit etiam unio hypostatica; & omnis actio humanitatis Christi, sicut essentialiter natura posterior fuit, quàm ejus existentia, ita quoque essentialiter natura posterior fuit, quàm unio hypostatica.

R. 2. Christum meruisse sibi gloriam animæ. Ratio est, quia quod quis mereri potest, melius est ei, illud habere ex merito, quàm sine merito: hoc enim gloriosius est habenti. Sed Christus mereri potuit gloriam animæ. Ergo, &c.

Dices. Gloria animæ debebatur Christo, propter sanctitatem sublapialem, tamquam proprietates connaturalis. *R.* Christum idcirco à primo instanti conceptionis suæ gloriam animæ accepisse duplici titulo, titulo scilicet debiti connaturalis propter sanctitatem substantialem, & titulo meriti; nec enim duo illi tituli pugnant inter se.

R. 3. Christum meritus est gloriam sui corporis, nominis exaltationem, & bona alia extrinseca, quæ post passionem accepit. *Prob. ex* Apostolo, dicente ad Hebr. cap. 2. *Videmus Jesum propter passionem mortis gloria & honore coronatum.* Et ad Philipp. cap. 2. *Humiliavit semetipsum.... propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen.* Ratio autem pro hac responsione eadem est, quæ pro præcedenti.

Dices. Christus non venit propter se, sed propter nos. Item Christus dici non potest pro se mortuus; & S. Cyrillus Alexandrinus anathematismo 10. anathema dicit iis, qui asserunt Christum pro se mortuum esse. *Si quis,* inquit, *Christum pro se ipso quoque, & non potius pro nobis solis sacrificium obrulisse affirmaverit (neque enim is oblatione opus habebat, qui nullum peccatum commiserat) anathema sit.*

R. ad 1. Christum venisse propter nos, ut primum motivum veniendi, ita ut non venisset, si nobis redemptione opus non fuisset; quod non impedit, quo

quo minus sibi aliquid mereri potuerit, & meritis sit. *R. ad 2.* Christum dici non posse pro se mortuum ex primaria intentione, vel pro peccatis propriis, propter quae opus habuerit redemptione. Cyrillus autem eos tantum anathematizat, qui Christum asserunt hoc sensu pro se mortuum esse; seu eos qui asserunt Christum sacrificium obtulisse pro se, tanquam puro homine, peccatis obnoxio, ad satisfaciendum Deo pro peccatis à se admissis.

Quæres. Utrum Christus meritis fuerit aliquid Angelis?

R. Christus nullum gratiæ & gloriæ gradum meruit Angelis. Ratio est, quia 1. Christus iis tantum gratiam & gloriam meruit, quibus mortuus est. Sed Christus mortuus non est pro Angelis. Ergo, &c. 2. Ante prævisionem peccati originalis, adeoque ante incarnationis decretum, Angelis gratia, & consequenter iis, qui in gratia perseveraverunt, gloria à Deo preparata est. Ergo, &c. Superest igitur, ut Christus Angelis, quasdam tantum illustrationes, & gaudia, aliæque dona accidentaliter meritis sit.

Obj. illud Christi Joan. cap. 14. *Nemo venit ad Patrem nisi per me.* Item illud Ephel. cap. 1. *Instaurare omnia in Christo, quæ in celis, & quæ in terra sunt.* Item illud Apocalyp. c. 12. *Et ipsi vicerunt propter sanguinem Agni;* quæ verba dicuntur de Michaelis, & aliis Angelis pugnantibus cum dracone. *R. ad 1.* hunc locum, & alia similia, de solis hominibus intelligenda esse. *R. ad 2.* his verbis significari tantum, quod per Christum Angeli & homines inter se reconciliati sint, in eoque, ut capite morali, uniti. *R. ad 3.* verba illa dici non de Michaelis & aliis Angelis cum dracone pugnantibus, sed de hominibus fidelibus: nam relato prælio Michaelis & Angelorum ejus cum dracone & ejus angelis, sic prosequitur Author sacer: *Profectus est accusator fratrum nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte, Et ipse (fratres nostri) vicerunt eum (draconem) propter sanguinem Agni.*

Quæres 6. Quid nobis meruerit Christus?

R. 1. Christus meruit nobis gratiam sanctificantem, & remissionem peccatorum mortalium. Est de fide, & probatur ex Apostolo ad Rom. cap. 3. ut ait: *Justificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem, quæ est in Christo Jesu.*

2. Meruit nobis omnia gratiæ dona, quæ primam gratiam sanctificantem, & peccatorum remissionem sequuntur, nempe gratias actuales, merita bonorum operum, augmentum gratiæ sanctificantis, remissionem peccatorum venialium, relaxationem poenæ temporalis & donum perseverantiæ. Est de fide, & patet ex Apostolo ad Ephesios cap. 1. dicente: *Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in celestibus in Christo.*

3. Meruit nobis omnia auxilia gratiæ excitantis & adjuvantis, quibuscum ad justificationem disponimur, adeoque & motum fidei, ipsi, dilectionis & contritionis, de quibus congruo meremur justificationis beneficium. *Prob.* Ex Apostolo 2. ad Timoth. c. 1. ubi ait: *Nos liberavit, & vocavit vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, & gratiam, quæ data est nobis in Christo Jesu ante tempora secularia.* Ratio est, quia Christus venit ut Redemptor perfectus proindeque per illum habemus omnia, quæ ad perfectam redemptionem requiruntur, quales sunt dispositiones ad peccatorum remissionem.

4. Denique Christus meruit nobis vitam æternam. Est de fide, & *prob.* Ex Apostolo ad Rom. c. 6. *Gratia Dei, inquit, vita æterna in Christo Jesu.*

Obj. Christus Joan. c. 6. dicit: *Nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me, traxerit eum.* Item: Si non solum gratia justificans, sed etiam dispositiones ad eam sane ex merito Christi, tota justificatio nostra est ex Christi merito, atque ita tota justificatio nostra est ex justitia. Item: Auxilia quæ infidelibus nunc dantur, non dantur eis ex meritis Christi.

Simonnet Theol. Tom. II.

sti. Denique si Christus non venisset, adhuc Deus dedisset nobis auxilia gratiæ ad vitanda peccata, & legem servandam.

R. ad 1. Patrem trahere neminem, nisi propter merita Christi, quem pro nobis tradidit, & quocum omnia nobis donavit. *R. ad 2.* totam justificationem nostram, respectu Christi, esse ex justitia, & totam gratuitam respectu nostri. *R. ad 3.* neg. Christus enim non solum in fideles influit, quia membra ejus sunt, sed etiam in infideles, ut fiant ejus membra. *R. denique ad 4.* neg. Omnia igitur gratiæ dona, quæ accipimus, debemus Christo ut causæ meritoria, cujus merita toties nobis applicantur, quoties intuitu illorum nobis salutare aliquid datur.

Quæres 7. Quomodo merita nostra à meritis Christi dependant.

R. merita nostra à Christi meritis dependere, 1. quoad causam efficientem: nam causa efficiens, & quidem totalis in suo ordine, sunt gratiæ auxilia, quæ nobis ad bene operandum conceduntur. At hæc auxilia conceduntur nobis ex meritis Christi. 2. quoad rationem perfecti meriti: nam bona nostra opera perfecti meriti rationem non habent, nisi accedente divina promissione de mercede illis retribuenda. At hæc promissio propter Christi merita facta est, ut aperte colligitur ex Concilio Tridentino sess. 6. c. 16. ubi ait: *Bene operantibus usque in finem, & in Deo sperantibus proponenda est vita æterna, & tanquam gratia filius Dei per Christum Jesum misericorditer promissa, & tanquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus & meritis fideliter reddenda.*

XX

DISPUTATIO X.

De Prærogativis Christi.

ARTICULUS I.

Utrum Christus, ut homo, sit servus Dei.

NOta. Duplex distinguitur servitus: una naturalis, quæ creaturæ sunt servæ Dei; & altera humana, seu legalis, quæ unus homo servus est alterius. Naturalis servitus fundatur in essentiali creaturarum à Deo dependentia: legalis verò, in jure belli vel nativitate, vel condemnatione iusta judicis, vel in emptione. Porro de legali servitute hic non agitur, sed de naturali.

RESPONSIO I.

Christus, ut homo, propriè ac strictè loquendo non est servus Dei.

Prob. 1. Autoritate Patrum, pro quibus omnibus hic unus erit S. Damascenus lib. 3. orthodoxæ fidei c. 21. ubi sic loquitur: *Illud quoque sciendum est, cum (Christum) ne servum quidem dicere nobis licere (propriè scilicet & strictè loquendo: servitus enim ac dominationis vocabula: non naturas indicant, sed ex eorum sunt genere, quæ ad aliquid referuntur, quæ admodum & paternitatis & filieratis voces: hæc enim non essentiam, sed affectionem ac relationem ostendunt. Nam ... si ... subtilibus mentis imaginationibus, id quod creatum est, ab eo quod increatum est, junxeris, sanè servilis ordinis esset cara, nisi Deo Verbo copulata esset. At cum semel ei personaliter unita sit; sui ipsius profectio & servus & dominus esse nequit. Cujusnam igitur servus erit? Patrisne? Ergo non omnia ea, quæ pater habet, filii quoque sunt: siquidem patris servus est, sui autem ipsius minime si autem qui servum eum dicunt, unum Christum, in-
star Nestorii, in duos dividunt.*

Prob. 2. Hac ratione. Ad servitutem propriè ac strictè dictam requiruntur tria. Et 1. quidem, ut qui servus dicitur, teneatur obedire. 2. Ut non sit sui juris. 3. Ut cum domino nec in bonis, nec in honore, nec

Nn 2 in se-